Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...СС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...минай 1921 оной ...ниин 21-һээ гарана | № 10 (13634) | 1972 оной январиин 13, четверг | Сэн 2 мүнгэн

ВАССА ИВАНОВНА ЖЕЛНОВА УЛААН-ҮДЫН НООҺО УГААЛГЫН ФАБРИКЫН ЭРХИМ ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ НЭГЭН ГЭЖЭ ТООЛОГДОДОГ. ТЭРЭ АЖАЛ ХҮДЭЛМЭРИДӨӨ ХОДОДОО АНХАРАЛТАЙГААР, НЯГТА НАРИНААР ХАНДАДАГ ХҮН ЮМ. ОЛОХОН ЖЭЛ СОО ТЭРЭ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ ХОДОДОО ЯБАДАГ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. ЖЕЛНОВА УГААГДАҺАН НООҺОНОЙ ШАНАР ШАЛГАЖА БАЙНА.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Нүхэр Динмухамед Ахмедович КУНАЕВТА

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй мэдээжэ ажал ябуулагша Танине жара наһатай болоһон үдэртэйтнай КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет халуунаар амаршална.

Элүүр энхэ ябаха, ута наһа наһалхыетнай, совет арадай аша туһада, манай орон дотор коммунизмын илан мандахын тулада саашадаа бүри үрэтэй һайнаар хүдэлмэрилхыетнай Танда, Динмухамед Ахмедович, хүсэнэбди.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Д. А. КУНАЕВТА СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ГЕРОЙН НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй үмэнэ ехэ габьяануудтай байһанайнь түлөө, жара наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Динмухамед Ахмедович **Кунаевта Социалис Ажалай Геройн** нэрэ зэргэ олгохо, тиихэтэй хамта **Ленинэй орден,** алтан **«Хадуур ба Балта»** медаль барюулха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Н. ПОДГОРНЫЙ.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль. 1972 оной январиин 11.

ДААБАРИ ДҮҮРЭЭ

Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, «Советская Россия» колхозой гэшүүд табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ бэелүүлхэ даабаряа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө эрид шууд тэмсэжэ ороо. Һайн үрэ дүнтэй амжалта туйлажашье захалаа. Илангаяа малшадай ажал хүдэлмэри магтамаар.

Дээдэ-Жэрэмэй малшад шэнэ жэлэй нэгэдэхи кварталда гүрэндөө 500 центнер мяха худалдаха даабаритай байгаа. Харин тэрэ даабаряа январиин эхеэр үлүүлэн дүүргээд байна. Улаан-Үдын мяханай комбинадта 526 центнер мяхан тушаагдаа.

Энэ амжалтада үхэр шахан таргалуулдаг гүүртын малшадай оруулһан хубита ехэ. Үхэршэд Петр Милентьевич ба Иннокентий Игнатьевич Климентьевтэнэй шахаһан эрэ хашарагуудые бэлэдхэлдэ тушаахадань толгой бүхэниинь дунда зэргээр 352 килограмм болоһон байна. Шахалгын үедэ эдэ хоёрой харуулһан үхэрнүүд хоног бүхэндэ 800 граммаар шэгнүүрээ нэмээжэ байһан.

Гахайшадшье баһал һайн хүдэлнэ. Ахалагша гахайшан Ф. И. Русинай даадаг фермын малшад эдэ үнгэрһэн үдэрнүүдэй туршада 110 гаран гахай тушаагаа. Толгой бүхэнэйнь шэгнүүр дунда зэргээр 116 килограмм татаа.

А. НАГАСЛАЕВ.

ТҮЛ АБАЛГАДА—БЭЛЭН

Шэнэ жэлэй гарахын урда тээхэнэ бидэ «Первомайский» совхозоор ябаа һэмди. Холын нютагуудһаа зөөжэ ерээд, мүнөө үедэ мал хаража байһан гэр бүлэнүүд олон гэжэ мэдэһэн тула, шэнэ жэлээр тэдэниие амаршалха хүсэлэнтэй һэмди. Тиин хонишод Сергей, Надежда Зеленинэйдэ ерэбэбди. Эдэнэрнай тус совхоздо нүүжэ ерэһэн 16 гэр бүлын нэгэниинь гээшэ.

— Нютагтаа мал ажалда хүдэлөө һэн гүт? — гэжэ һурахадамнай:

— Үгы. Городто ажаһуудаг байгаабди. Тиимэһээ промышленна предприятида хүдэлмэрилһэмди. Харин мүнөө хонишод болоод байналди даа,—гэжэ Сергей миһэд гэбэ.

Наһаараа мал хаража үзөөгүй зондо гайтай даа. 438 толгой эхэ хонидые харана бшуу. Һаяар түрүүшынгээ түл абаха гэжэ бэеэ зэһэжэ байһан янзатай. Гэхэ зуура 100 эхэ хонинһоо 85 хурьга абахабди гэһэн социалис уялга абаа.

— Эдэнэрнай совхоз соомнай эгээл залуу, дүй дуршэл багатай хонишоднай гээшэ. Хэр тиибэшье малда ехэ анхаралтай, харюусалгаяа мэдэрдэг зон,—гэжэ совхозой парткомой секретарь П. Е. Быков хөөрөө һэн.

Малайнь байра бэлэн. Хурьгадай таһагууд сэбэр, зохидоор түхеэрэгдэнхэй. Тэжээлшье буулгагданхай. Хонишодой өөһэдынь байдаг гэр соо аятай дулаан. Нягта эзэнэй хүдэлмэри хаанашье харагдана. Номууд олон. Сүлөөтэй сагтаа Сергей Нина хоёр ном уншадаг ха. Энэ жэл тэдэнэр 47 түхэригэй газетэ, журнал захинхай.

— Юрэдөө бүхы юумэн хүсэд болонхойл даа. Ехэл бэеэ зэһэнхэй, хурьгадаа хүлеэжэ байна гээшэбди,— гэжэ Сергей Зеленин хэлээ һэн.

Түрүүшынхиеэ түл абалга шангал хэрэг даа. Заримые дуулахада ехэ зүрхэ алданхай байгша. Харин Сергей Нина хоёр тунхаряагүй байна. Энэ ажалша зон амжалта туйлахал байна.

У. ПЕТРОВ.

Хэжэнгэ.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

834-дэхи барилга-хабсаралгын поездын хүдэлмэришэд хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй томо завод барижа эхилһэн юм. Байгша оной нэгэдэхи кварталда шэнэ заводой хэдэн цехүүд, ашаглалгада тушаагдахаар хараалагдана. Үдэр һүнигүй эндэ эршэтэ ажал бурьялна. Хабсаргагшад, шулуушад, мүн бэшэшье мэргэжэлтэд унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй хүдэлжэ байнад.

Владимир Михайлович Ивановой даадаг хабсаргагшадай бригадын гэшүүд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Эдэнэр халаанайнгаа даабари хододоо 45—50 процентээр үлүүлжэ, хүдэлмэрөө эрхим шанартайгаар бүтээдэг юм. Энэ бригадын хүдэлмэришэд шэнэ табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй даабари болзорһоонь холо урид, декабриин 10-да, бэелүүлһэн байха юм. Шэнэ жэлэй эхинһээ улам габшагайгаар хүдэлнэ.

Ажалай түрүүшүүлһээ жэшээ абаһан бусад олон барилгашад эршэмтэйгээр хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, Василий Сидоренкын даадаг бригадын шулуушад халаанайнгаа даабари мүн лэ 25—30 процентээр үлүүлнэ. Иимэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байһан хүдэлмэришэд шэнэ заводойнгоо барилгые саг болзор соонь дүүргэжэ, ашаглалгада тушаахал байха.

Л. ВЕСЕЛАЯ,
834-дэхи барилга-хабсаралгын поездын салин хүлһэнэй таһагые даагша.

ЖЭЛ ЕРЭХЭ БҮРИ ЕХЭЭР

«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй барилгашад табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 8 миллион 150 мянган түхэригтэ барилга хэхэ даабаряа холо үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Сэлэнгын, Баргажанай, Түнхэнэй нүүдэл колонноннуудай барилгашад үнгэрһэн жэлэйнгээ даабари болзорһоонь холо урид дүүргэһэн. Энэ нэгэдэлэй барилгашад жэлэй даабариһаа гадуур байрын 504 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр, 200 хүнэй һууритай клуб, 12 машинын багтаха гараж хүдөөгэй ажалшадта барижа үгөө.

Шэнэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй барилгашад 10 миллион 100 мянган түхэригэй барилга хэхэ түсэб урдаа табинхай. Энэ зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхын тула барилгашад улам эршэмтэйгээр ажаллана.

С. ВИКТОРОВА.

ЗАГАҺАШАДНАЙ ҮБЭЛДӨӨШЬЕ ОЛЗОТОЙЛ

Буряадай загаһанай промышленностиин хүдэлмэришэд табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хамаг хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлжэ, түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Кабанскын загаһанай заводой хүдэлмэришэд жэлэйнгээ даабариһаа гадуур 4 мянган центнер загаһа, Баргажанай адагай заводой коллектив 2200 центнер загаһа бариа. Иигэжэ республикымнай загаһашад табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлые амжалтатайгаар түгэсхэһэндөө урматай. Эдэнэр шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана.

Жэшээлхэдэ, Яруунын загаһанай заводой хүдэлмэришэд январь һарын түрүүшын арбан хоног соо 100 центнер загаһа бариха даабаряа 194 центнертэ хүргэһэн байна. Тус заводто олон жэл загаһашанаар хүдэлһэн Николай Константинович Орловой даадаг бригадын загаһашад мүнөө 1973 оной түсэбөөр хүдэлжэ байна. Иимэ баян олзо баридаг дүүршэлтэй бэрхэ загаһашад олон даа. Эдэнэй оролдолгоор лэ ехэ загаһан баригдажа, түсэб, даабари үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Тиимэһээл Буряадай загаһашад шэнэ табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидэнхэй.

И. АРТЮНИН.

ЭРШЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

...БАН ...ЭЛЫЕ— ...РБЭН ...ЭЛ СОО

...шье мэдэһээр, табан жэлэй ... амжалтатайгаар дүүргэ... ...гтэ хүн бүхэн хубитала ... ёһотой, энэмнай бүхы ...ной ухаан бодол, үнэн ...ы ажалаар бэелүүлэгдэхэ ...гэжэ КПСС-эй XXIV съез... ...шидхэбэри соо онсолон зааг...

...н малшад, хонишод, мехара... ...нуудд энээниие һайн ойл... ...табан жэлэй түсэбые бол... ...нь урид дүүргэхын түлөө ...арадай хүдэлөөндэ эдэб... ...оролсоно.

...нэ жэлэй гарахын урдахана ...ын совхозой түрүү хони... ...нэгэн Бата-Мүнхэ Бадмае... ...Бойжолов өөрынгөө арга ...ые, мүн үнгэрһэн жэлэй ...хаража үзөөд, отараараа ...абаха, нооһо хайшалха та... ...лэйнгээ түсэбые болзорһоо ...дүрбэн жэл соо дүүргэхын ...тэмсэхэ гэжэ шиидээ. Тии... ...гагайнгаа ажахынуудай ...хонишодые социалис мүры... ...уряалаа.

...-Мүнхэ Шойжоловой даа... ...рада үнгэрэгшэ жэлдэ зуун ...нин бүриһөө 83 хурьган ...түсэбтэй аад, үнэндөө дүн... ...ээр 101 хурьган абтажа ...үлэгдэһэн, хонин бүриһөө ...лограмм нооһон хайшалаг... ...байна. Энэ хонишон түрүү... ...амжалтада урмашан, саа... ...улам һайнаар хүдэлхэ гэжэ ...эд. 1972 ондо зуун эхэ ...бүриһөө 105 хурьга абаха, ...бүриһөө 4,3 килограмм ...хайшалха зорилго урдаа ...Саашадаа баһал жэл бүри ...эхэ хонин бүриһөө 104— ...үсөөн бэшэ хурьга аба... ...Тиигэжэ тэрэ отарынгаа ...510 эхэ хонидһоо табан ...туршада хамта 2219 хурь... ...жа түлжүүлхэ ёһотой һаа, ...ие дүрбэн жэл соо дүүргэ... ...жэ шиидээ.

...р Шойжоловой үүсхэл ...аймагай «Коммунизм» кол... ...түрүү хонишон Дулма Чи... ...на Цыбенова эгээн түрүүлэн ...д, табан жэлэйнгээ түсэ... ...дүрбэн жэл соо дүүргэхые ...бэ. Бэрхэ хонишон Дулма ...ова жэлһээ жэлдэ хурьга ...абадаг юм. Нёдондо зуун ...нин бүриһөө 100 хурьга ...тулээ.

...а боломжоёо хаража үзөөд, ...Чимитовна отарынгаа 600 ...онидһоо дүрбэн жэлэй тур... ...2520 хурьга абажа түл... ...гэхэ гү, али жэл бүри ...эхэ хонин бүхэнһөө 105- ...сөөн бэшэ хурьга абажа, ...болгохо зорилготой. Ондоо... ...нэбэл, табан жэлэйнгээ тү... ...дүрбэн жэл соо дүүргэхын ...тэмсэхэнь.

...хонишод үбэлжэлгэдөө эр... ...бэлдэнхэй, үбһэ тэжээ... ...шье элбэг, байра байдалынь ...Тус отарануудта хонидынь ...ль, март һарада хурьгалжа ...юм.

Ю. БАРАНЧИК,
...аймагай «Улаан-Туяа» ...зетын хүдэлмэрилэгшэ.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

ПРОФСОЮЗУУДАЙ АМАРАЛТЫН ГАЗАРНУУД

Профсоюзуудай санаторинууд, пансионадууд ба амаралтын байшангуудта мүнөө жэл найма миллион үлүүтэй хүнүүд—үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 140 мянгаар олон зон амарха, эмшэлүүлхэ юм.

Профсоюзуудай курортнуудые хүтэлбэрилдэг Центральна соведэй заседани дээрэ, январиин 10-да ВЦСПС-эй Ажалай ордон соо, эдэ тоонууд дурдагдаа. Санаторно-курортно эмхи зургаануудай 1971 оной хүдэлмэриин дүнгүүд, табан жэлэй хоёрдохи оной түсэб дүүргэхэ зорилгонууд эндэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Элидхэлшэ — Центральна соведэй түрүүлэгшэ И. И. Козлов иигэжэ мэдээсээ: үнгэрэгшэ жэлдэ профсоюзуудай элүүржүүлгын газарнуудтахи һууринуудай тоо 16 мянгаар нэмэжэ, 380 мянган болоод байна. Шэнэ барилга хэхэ, хуушануудые бүри бөлбосон болгохо, заһабарилха, элдэб хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые худалдан абаха хэрэгтэ 235 миллион шахуу түхэриг гаргашалагдаа. Ессентугта, Кисловодскдо, Москва шадар, Калининска, Кировскэ областьнуудта, Молдавида, Алма-Ата ба бусад нютагуудта шэнэ санаторинууд, амаралтын байшангууд баригдаа.

Ажалшадай элүүрые хамгаалха зорилготой ехэ хэмжээ ябуулганууд арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ түсэб дотор хараалагданхай. 118 мянган шахуу хүнэй байха санаторинууд, пансионадууд, амаралтын байшангууд, санаториин түхэлтэй пионерлагерьнууд баригдахаар хараалагдана.

Санаторно-курортно хэрэг, тэндэ амарагшад ба эмшэлүүлэгшэдэй хэрэглэмжэ хангалгые улам һайжаруулха зорилготой хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганууд тогтоол дотор хараалагданхай.

(ТАСС).

ЯПОНҺОО АЙЛШАН ЕРЭЭ

СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай түрүүлэгшэнэрэй уряалаар Японой парламентын советнигүүдэй палатын түрүүлэгшэ Кэндзо Коно январиин 11-дэ Москва ерэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ Я. С. Насриддинова, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд Шереметьевскэ аэродром дээрэ айлшанаа угтаба.

Японһоо Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Кинья Ниидзеки угтагшадай дунда бии.

— Советскэ Союзда ерэжэ үзэхэ гэжэ үнинһөө хойшо һанаашалдаг байгааб. Тэрэ хүсэл бодолни бэелбэ. Эндэ түрүүшынхеэ аяншалжа ерэбэб. Энэмни манай оронуудай парламентнуудай, манай арадуудай хоорондын хани харилсаае бэхижүүлгэдэ туһа хүргэхэ гээд этигэнэб,—гэжэ Кэндзо Коно аэродром дээрэ суглараһан журналистнуудта мэдүүлээ.

(ТАСС).

ЛИВАНАЙ КОМПАРТИИН III СЪЕЗД ДҮҮРЭЭ

БЕЙРУТ. (ТАСС). Ливанай Коммунис партиин III съезд наяхана хүдэлмэрээ дүүргэһэн байна.

Энэ съезд Ливанай Компартиин ЦК-гай тоосоото элидхэл тушаа тогтоол, Индохитадтахи байдал тухай, Палестинын асуудал тушаа ба бусад тогтоолнуудые баталан абаа.

Съезд партиин хүтэлбэрилхы органуудые шэнээр һунгаба. ЛКП-гэй Генеральна секретаряар Никола Шауи дахин һунгагдаа.

Н. Шауи съезд дээрэ түгэсхэлэй үгэ тобшохоноор хэлэбэ.

ОСНАА-гай V КОНФЕРЕНЦИ ДЭЭРЭ

КАИР. (ТАСС). Азиин ба Африкын арадуудай һаналаа нэгэдэхэ эмхиин V конференци дээрэ Египедэй, Монголой, Индиин, Гвинейн, Кипрэй, Ирагай болон бусад оронуудай Афро-Азиин һаналаа нэгэдэхэ национальна комитедүүдэй делегадууд үгэ хэлэбэ. Империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй фронтые улам бэхижүүлхэ, колониальна богоолшолгын ба расис ёһо гуримуудай һүүлшын гуламтануудые усадхахын түлөө, эрхэ сүлөөгэй, демократиин ба национальна бэеэ даадаг байдалай түлөө Азиин, Африкын оронуудай тэмсэлые улам шангадхаха шухала гэжэ онсолон эдэнэр тэмдэглэбэд. Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай олониитын хабаададаг Афро-Азиин һаналаа нэгэдэлгын хүдэлөөн империализмын, колониализмын, шэнэ түхэлэй колониализмын хүсэнүүдтэ бүри шанга сохилтоор харюусахын тула шухала бүхы арга боломжонуудтай гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Конференциин делегадууд Вьетнамай, Лаосой ба Камбоджын арадуудай сүлөөрэлгын, тэрэшэлэн Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые усадхахын ба Палестинын араб арадай хаһагдаһан национальна эрхые һэргээхын түлөө тэмсэлые дэмжэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ. Индохитадтахи хорото муухай дай хэжэ байһанай түлөө, Азиин ба Африкын оронуудтахи колониализмын, хархис хүсэнүүдые, Израилиин булимтархы хараа бодолые дэмжэдэгэй түлөө харюусалга дааха США-гай империалис бүлэгүүдэй политикые делегадууд эрид шангаар шүүмжэлээ.

Сүлөөтэ, бэеэ даадаг байдалай түлөө империализмда, колониализмда эсэргүүсэгшэ Азиин ба Африкын арадуудай тэмсэл дэмжэдэг Советскэ Союзай туһаламжые Египедэй, Индиин ба Йеменэй Араб Республикын делегацинуудай толгойлогшонор үндэрөөр сэгнэнэ.

Конференциин нэрэ дээрэ элдэб гүрэнүүдэй толгойлогшонорһоо, оронуудай правительствануудһаа, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй, уласхоорондын түрүү үзэл бодолтой демократическа эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдһөө амаршалгын бэшэгүүд ороно.

...шавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй политическэ консультативна комитедые зарлаха тушаа

Зүбшэлэн ойлголсогдоһоной үндэһөөр, Варшавска договор... хабаатай гүрэнүүдэй политическэ консультативна комите...эй ээлжээтэ зүблөөн 1972 оной январиин тэнгһээ хойшо ...рага хотодо болохонь.

(ТАСС).

МЭДЭЭСЭЛ

...ССР-эй Министрнүүдэй Со... ТАСС-ые союзно-республи...ска удха шанартай мэдээсэ... зургаан—СССР-эй Ми...рнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ...етскэ Союзай Телеграфна ...нтство (ТАСС) болгон хубилгаха тухай тогтоол гаргаа. ТАСС хадаа СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедүүдэй, харин союзно-республиканска мэдээсэлэй агентствэнүүд—союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй Гүрэнэй комитедүүдэй эрхэтэй байха гэжэ тогтоогдоо.

АРАДАЙ УНИВЕРСИТЕДҮҮДЭЙ СААШАНХИ ХҮГЖЭЛТЭ

Мүнөө манай орон дотор олон факультет, филиал ба отделенинүүдтэй арадай 26 мянга гаран университедүүд нээгдэнхэй. Эдэмнай ажалшадай соёл болбосорол, техническэ мэргэжэл дээшэлүүлхэ, шэнэ шанарта хүниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ улам ехэ үүргэ дүүргэдэг боложо байнхай. Ниитын эдэ һургуулинуудай хэшээлнүүдтэ 5,5 миллион үлүүтэй хүнүүд ябана.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр арадай университедүүдые улам үргэдхэн хүгжөөхэ, һуралсал хүмүүжүүлгынь хэрэг һайжаруулха асуудалнуудта зорюулагдаһан бүхэсоюзна научно-методическа конференци январиин 11-дэ Москвада нээгдээ. Энээндэ эрдэмтэд, арадай ажахын ба соёлой элдэб һалбаринуудай мэргэжэлтэд, партийна, Соведүүдэй ба комсомолой хүдэлмэрилэгшэд, профсоюзуудай түлөөлэгшэд, «Знание» бүлгэмэй гэшүүд хабаадана.

Арадай университедүүдэй Центральна соведэй түрүүлэгшэ, академик И. И. Артоболевский элидхэл хэбэ.

Университедүүдэй хүдэлмэриин гол шэглэлнүүдые шэнжэлээд, һурагшадай суртал бодолой талаар болбосоролго тэндэхи һуралсалай зайлашагүй үрэ дүн болохо ёһотой гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ.

Тэрэшэлэн арадай университедүүдтэ туһа хүргэхэ соведэй түрүүлэгшэ, техникын эрдэмэй доктор А. М. Федосеев, арадай университедүүдые хүтэлбэрилхэ бүхэроссин соведэй эрдэмтэ секретарь Л. И. Соколова, ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь Л. И. Матвеев, СССР-эй Педагогикын эрдэмэй академиин юрэнхы һуралсалай институдай директор А. В. Даринский болон бусад элидхэлнүүд, мэдээсэлнүүдые хэбэ.

ЗОРИЛГО ТОДОРХОЙ

ЗАКАМЕНСК

КПСС-эй Центральна Комитедэй ноябрьда болоошо Пленумэй болон СССР-эй Верховно Советэй III сессиин дүнгүүд тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн партиин райкомой пленум эндэ боложо үнгэрбэ. Энэ асуудалаар КПСС-эй обкомой секретарь К. М. Продайводагай хэһэн дэлгэрэнгы элидхэлые пленумдэ ерэгшэд тон анхаралтайгаар шагнаһан, тэрэниие зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна.

— Манай колхознигууд партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые халуунаар һайшаана, КПСС-эй Политбюрогой бэелүүлдэг уласхоорондын ехэ ажал ябуулгые үнэн зүрхэнһөө дэмжэнэ. Ажахымнай шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлые яһала амжалтатайгаар үдэшэбэ гээшэ. Ороохо, мяха, һү, ноохо абаха, гүрэндэ худалдаха 1971 оной түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Гадна үбэлжэлгын үедэ үхэр мал түлжүүлхэ, шахан таргалуулха талаар ехэ уялга абажа, республика дотороо мүрысөө үүсхэһэн байнабди. Малшаднай социалис уялгаяа һайнаар бэелүүлжэ байна. Шахалгада табигдаһан үхэрөө хоног бүхэндэ шэгнүүрынь килограмм килограммаар нэмээжэ байха гэһэн уялгатай һэмди. Тэрэнээ үнгэрһэн үедэ 72 граммаар үлүүлээбди. Гүрэндэ тушааһан үхэрэй толгой бүриин шэгнүүр 320 бэшэ, харин 323 килограмм болоо,—гэжэ партиин XXII съездын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь Д. Р. Цыренжапов пленум дээрэ мэдүүлээ. Тиихэ зуураа 1972 ондо бэелүүлхэ зорилго тушаагаа мүн тогтобо.

Санагын совхозой парткомой секретарь А. Ж. Тудунов, Зэдын комбинадай главна инженер А. А. Балдаев, геологическа партиин начальник Н. С. Урманов, КПСС-эй райкомой секретарь Г. Н. Субботин болон бусад элидхэл тушаа үгэ хэлээ. 1972 оной гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө ажалша коллективүүдэй эршэ түгэсөөр тэмсэжэ байһан тушаа, үйлэдбэриин хүгжэлтэдэ бүхы арга боломжонуудаа зорюулха асуудалнууд тушаа тэдэнэр тогтоо.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые һайшаан дэмжэһэн, районно партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонуудые тодорхойлһон дэлгэрэнгы тогтоол пленумдэ хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаа.

Д. ДАШИЕВ,
аймагай «Ажалай туг» газетын редактор.

ХУРАМХААН

Манай Гааргын совхозой ажалшад КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые баяр баясхалантайгаар дэмжэжэ, уласхоорондын асуудалаар ябуулдаг ЦК-гай Политбюрогой гүнзэгы удха шанартай ехэ хүдэлмэриие үнэн зүрхэнһөө һайшаажа байна,—гэжэ СССР-эй Верховно Советэй депутат, ахалагша хонишон Ц. А. Бадмаева эндэ болоһон аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ мэдүүлээ.—Би өөрөө СССР-эй Верховно Советэй III сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсаһан, юһэдэхи—табан жэлэй түсэб баталалсаһан хүн байнаб. Шэнэ түсэбтэ табан жэлэй туршада манай хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхын тула хэмгүй ехэ мүнгэн һомологдоо. ажалша зоной материальна ажаһуудал һайжаруулха асуудалда партимнай анхаралаа айхабтар ехээр хандуулжа байна. Энэ ехэ анхаралдань харюу болгон, бидэ улам һайнаар хүдэлхэ, үйлэдбэрэй ашаг үрэ ехэтэй болгохо уялгатайбди. Һая болоһон аймагай хонишодой зүблөөн 1972 ондо бэелүүлхэ зорилго тодорхойлоо. Тэрэ хэлэһэндээ хүрэхын түлөө хүсэ шадалаа зорюулхабди.

Аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанай үргэн хэлсээндэ табигдаһан КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүнгүүд ба районно партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай партиин райкомой нэгэдэхи секретарь К. Д. Дагбаевай хэһэн дэлгэрэнгы элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Сахалиин совхозой парторганизациин секретарь П. А. Толстихин хабаадалсаа. Сахалиин совхозой ажалшад үнгэрһэн 1971 ониие һайн амжалтатайгаар дүүргэбэ. Мяха, һү, мед, овощ, хартаабха, ороохо абаха, гүрэндэ тушааха түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэһэн байна. Ниитын адууһа мал үсхэбэрилхэ жэлэй түсэб мүн лэ бэелүүлэгдээ гэжэ тэрэ мэдээсэбэ. Тиихэтэеэ хамта түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ хараалагдаһан зорилгонуудаа сахалиинхид амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжотой гэжэ дүүлбэ.

Аймагай партийна эдэбхи[тэдэй] суглаанай хүдэлмэридэ КПС[С-эй] обкомой бюрогой гэшүүд рес[пуб]ликын Верховно Советэй Пр[е]зидиумэй түрүүлэгшэ Б. С. С[емё]нов, облпрофсоветэй түрүү[лэгшэ] Л. С. Асеев хабаада[лсаа]. БурАССР-эй Верховно Со[ветэй] Президиумэй түрүүлэгшэ Б. [С.] Семенов суглаан дээрэ дэлг[эрэн]гы үгэ хэлэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай ноябр[иин] Пленумэй дүнгүүдые һайш[аан] дэмжэһэн, табан жэлэй т[үсэб] болзорһоонь уридшалан дүү[ргэхэ] зорилгонуудые хараалһан, [по]ниитын дунда эмхидхэлэй, п[оли]тическэ хүдэлмэри үргэ[н] ябуулха хэмжээнүүдые тодор[хойл]һон дэлгэрэнгы тогтоол сугла[анда] хабаадагшад баталан абаа.

Д. ШАГДАРО[В],
КПСС-эй райкомой эмхи[дхэ]хэлэй таһагые даагш[а].

ТОБ БАЙСА ХӨӨРЭНЭ

Хүн зоной дунда ойлгууламжын, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха гээшэ харюусалгатай, хүндэтэйшье хэрэг мүн. Ушар тиимэһээ үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдые манай партиин «алтан жаса» гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Олонхи ушарта пропагандистнууд улад зоной дунда эрдэм гэгээрэл дэлгэрүүлхын тула эсэшэ сүлөөшэгүйгөөр ажалладаг, оролдодог гээшэ. Тиимэ пропагандистнууд манай район доторшье олон болонхой.

«Первомайский» совхозой управлениин дэргэдэхи экономическа эрдэм шудалдаг кружогой залуу пропагандист Софья Гутапова тэдэнэй тоодо оролсоно. Политическэ һуралсалай түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, экономическа кружок хүтэлбэрилхэ талаар бэлэдхэл ехэтэй байһанаа тэрэ харуулаа. Һаяхан методическа Советэй гэшүүн тэрэнэй хэшээлдэ байлсаба. Пропагандист Гутапова «Научно-техническэ дэбжэлтэ ба ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ тухай» гэһэн темээр хэшээл үнгэргэбэ. Промышленность ба хүдөө ажахыда ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ научно-техническэ революциин удха шанар тухай пропагандист тодорхойгоор, олон тоото тоо, баримтануудтайгаар хөөрэжэ үгөө. Һүүлээрнь мүнөө үсын эрдэм наукын туйлалтанууд яагаад ниитын үйлэдбэриин ажалай хүсэн болоноб гэжэ тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Энэ темын гол удха шанарые тайлбарилхадаа совхозой урда табигдаһан зорилгонуудтай нягтаар холбожо шадаһаниинь һайшаалтай.

Хоёр часай туршада үнгэргэгдэһэн энэ хэшээл шагнагшадые ехэтэ һонирхуулаа. Пропагандистда хэдэ хэдэн асуудал табигдаа, шагнагшад дүүрэн харюу абаа.

Тус совхозой управлениин коллективэй дунда политическэ һуралсал мүнөө жэлдэ, юрэнхыдөө, һайнаар эмхидхэгдэнхэй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Һуралсалда хабаадагшад хэшээлдээ һайнаар бэлдэжэ, семинар дээрэ зүбшэгдэхэ асуудалнуудаа анхаралтайгаар хаража үзэдэг, эдэбхитэйгээр үгэ хэлэдэг юм.

«50 лет Октября» гэжэ совхозой нэгэдэхи отделенидэ Е. Жамьянова пропагандистаар хүдэлдэг. Тэрэ марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалдаг һургуулида хэшээлээ эмхидхэлэй ба методическа үндэр хэмжээндэ үнгэргэдэг болонхой. Тэрэ хэшээлэйнгээ дүүрэхэ багта зарим шагнагшадта тусхай даабари үгэдэг, ямар литература хэрэглэхэб гэхэ мэтые заажа үгэдэг. Тиихэдээ удаадахи хэшээлээ һайнаар үнгэргэхын тухайда бодомжолно бшуу.

Хүртэйн леспромхозой пропагандист Д. Волкова, Хэжэнгын дунда һургуулиин— Д. Ванчикова, Т. Андриевский болон бусад дүй дүршэлтэй болонхой юм.

П. УГРЮМОВ,
«Хэжэнгын гол» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Мария Семеновна Хромых Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишадай нэгэн гэжэ суурхадаг болоһоор үнинэй юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэ үнеэн бүриһөө 2590 килограмм һү һааһан байна. Үбэлэй хоёр һара соо һаалишан Хромых үнеэн бүриһөө 360 килограмм һү һаажа абаа. Үдэр ерэхэ бүри һү һаалинь дээшэлжэ байнхай. Тиимэһээ Хромых үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1100 килограмм һү һааха гэһэн уялгаяа дүүргэхэ байһанаа мэдүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. С. Хромых.

А. НАГАСЛАЕВАЙ фото.

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

МҮРЫСӨӨ ЗҮБӨӨР ЭМХИДХЭХЭДЭ...

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлые Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын бүхы коллектив амжалтатайгаар дүүргэбэ. Малшад болон механизаторнуудай эршэтэ ажалай ашаар гүрэндэ мяха, һү, ноохо, ороохо тушааха уялгаяа тус ажахы саг соонь бэелүүлээ.

Адууһа малһаа ашаг шэмэ абалгаяа ехэ болгохо, талха таряанай ургаса дээшэлүүлхэ гол зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэлгэ ехэ үүргэ дүүргэһэн байна.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй үшөө гарахын урда Ивалгын туршалгын ажахын отделени, бригада бүхэндэ социалис уялганууд уридшалан абтаһан байгаа. Тэрэ үедэ һаамхай үнеэдэй фермэнүүдтэ, хонидой отарануудта ажалладаг малшад хамтын уялгануудые баталан абахаһаа гадна, зарим түрүү малшад тус тустаа уялгануудые абаһан байгаа. Ажахын бүхы отделени, бригадануудта баталан абтаһан уялгануудынь дирекциин, партком болон рабочкомой хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ баталагдаһан.

Уялгануудай абтахатай хамта социалис мүрысөөнэй дүримүүд мүн лэ баталагдаа һэн. Тэрэ дүримэй ёһоор мүрысөөндэ илаһан һаалишад болон хонишод дамжуулгын Улаан тугууд болон вымпелнүүдээр, мүнгэн шангуудаар шагнагдаха ёһотой байгаа. Жэшээнь, һү һаалиин фермын коллектив һү һаалгаараа ажахы соогоо түрүүлжэ, нэгэдэхи һуури эзэлээд, һарынгаа түсэб дүүргээ һаа, дамжуулгын Улаан тугта хүртэхэ зэргэтэй гэжэ мүрысөөнэйнь дүрим дотор хэлэгдэһэн юм. Жэл соо үнеэн бүриһөө 4 мянган килограммаа дээшэ һү һааһан һаалишадые гарай алтан (нэрынь бэшэнхэй) часаар, 3500 килограмм һү һааһан һаалишадые гарай (нэрэтэй) часаар шагнаха гэжэ мүрысөөнэй дүрим дотор тодорхойлогдоо һэн. 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абажа, хурьгадые эхэһээнь һалгааха үедэ 25 килограмм амидын шэгнүүртэй болгоһон, хонин бүриһөө 5 килограммһаа доошо бэшэ ноохо хайшалһан хонишодой бригадые 100 түхэриг мүнгөөр, 100 эхэ хонин бүриһөө 101 хурьга абажа, хурьгадаа бүрин бүтэн түлжүүлһэн бригадые 50 түхэриг мүнгөөр шагнаха гэжэ мүрысөөнэй дүрим дотор бэшэгдэһэн байгаа.

Ажахын һаалишад болон хонишод шэнэ табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө хоорондоо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, һайн үрэ дүн туйлаһан байна. 1-дэхи отделени мүрысөөндэ түрүүлээ. Жэшээнь, 1-дэхи отделениин үүлтэртэ үнеэдэй фермын һаалишан Роза Афанасьевна Даргеева жэл соо үнеэн бүриһөө 3701 килограмм, Зоя Ивановна Колесова 3908 килограмм һү һааһан байна.

Гурбадахи отделенидэ хүдэлдэг үнинэй бэрхэ һаалишад энэ жэлдээшье уялгаяа дүүргэхэ талаар эршэтэй шангаар ажалладаг байна. Дариима Геннадьевна Очирова үнгэрэгшэ жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 3696 килограмм һү, Бимба Ринчиновна Гомбоева 3542 килограмм һү һаагаа.

Һү һаалиин фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй жэлэй дүнгөөр туршалгын ажахын гурбадахи отделениин гурбадахи фермын коллектив түрүүлһэн байна. Тус фермые коммунист Дымбрын Базарович Бадмаев толгойлно. Фермын һаалишад үнгэрэгшэ жэлэй эхиндэ уялга абахадаа, үнеэн бүриһөө 2719 килограмм һү һаахаар шиидэһэн юм. Харин жэлэй дүнгөөр фермын үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 3136 килограмм һүн һаагдаа.

Үүлтэртэ үнеэдэй фермын коллектив үнгэрэгшэ жэлэй мүрысөөнэй дүнгөөр хоёрдохи һуури эзэлбэ.

Харууһалдаг малайнгаа ашаг шэмэ дэшэлүүлхэ, тоо толгойень олошоруулха, абаһан уялгала дүүргэхэ зорилгоор үнэн зүрхэнһөө хүдэлдэг хонишод ажахыда нилээд олон. 1970 ондо харууһалдаг 100 эхэ хонин бүриһөө 140 хурьга абажа, республика соогоо суурхаһан Егнин Цыбикович Бадмаев үнгэрэгшэ жэлдэшье хонидһоо хурьга абаха уялгаяа нилээд үлүүлэн дүүргээ. Үнгэрэгшэ жэлэй мүрысөөнэй дүнгөөр ажахын гурбадахи отделениин энэ түрүү хонишон харууһалдаг 100 эхэ хонин бүриһөө 121 хурьга абажа, 6,4 килограмм ноохо хайшалаа.

Ахалагша хонишон Дугар Бальчинович Галсанов үнгэрэгшэ жэлэй туршада хурьга абаха уялгаяа нилээд үлүүлэн дүүргээ. Тиигэжэ 100 эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 113 хурьган абтаһан байна.

Залуу хонишон Валерий Базаржаповай оролдосотой ажалые тэмдэглэмээр. Урдань комсомол ябаһан энэ залуу малшан һаяхан партиин гэшүүндэ кандидат боложо ороо. Валерий Базаржаповай даадаг бригада үнгэрэгшэ жэлэй дүнгөөр 100 эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абажа, бултыень түлжүүлхэһээ гадна, хонин бүриһөө 4 килограмм ноохо хайшалаа.

Ажахын партийна, профсоюзна организацинууд малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй ябасые саг үргэлжэ хинан шалгажа байдаг. Малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд һара бүри гаргагдахаһаа гадна, шалгарһан түрүүшүүлдэнь дирекциин, партком болон рабочкомой дамжуулгын улаан туг, вымпелнүүд, үнэтэ шангууд барюулагдадаг юм. Гадна ажалай алдарай туг намилзуулагдадаг болонхой.

Хабарай тарилгын, үбһэ, таряа хуряалгын хүдэлмэриие эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ зорилгоор ажахын дирекци партийна, профсоюзна организацинууд мүрысөөнэй дүрим зохёон баталдаг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ үбһэ, таряа хуряалгын хүдэлмэриин үедэ комбайнернуудай болон жолоошодой дунда олон хүн ажалдаа шалгараа.

Таряа хуряалгын үедэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлһэн хэдэн комбайнер мүрысөөндэ шалгаржа, хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэхэһээ гадна, грамотаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан байна. Тэдэнэй тоодо М. Д. Переваев, И. М. Макин, Н. И. Туғаринов, Е. Ф. Матвеев, В. Р. Генькин, Б. Ц. Цыдыпов болон бусадые нэрлэмээр.

Ороохо таряа хуряалгын үедэ эрхимээр ажаллаһан 14 жолоошод мүрысөөндэ илажа, үнэтэ шангуудта хүртөө. 1390 тонно ороохо шэрэһэн И. В. Туғаринов, 1103 тонно ороохо шэрэһэн В. Н. Агроновский гэгшэд ажалдаа шударгы.

Силос зөөлгэ дээрэшье олон жолоошод шалгараа. Тэдэнэй тоодо И. Б. Якутов, Г. Ф. Степанов, Г. С. Козулин болон бусад оролсоно. Эдэнэр тус бүридөө 750—780 тонно силосэй ногоо шэрэжэ, үбһэ хуряалгын үедэ мүрысөөндэ шалгархаһаа гадна, таряа хуряалга дээрэшье оролдосотойгоор ажаллаа.

Хабарай тарилгын, хуряалгын үедэ механизаторнуудай урагшаа һанаатайгаар, бүтээсэтэйгээр ажаллаһанай, тэдэнэй дунда социалис мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрһэнэй ашаар Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы 1971 оной туршада ороохо таряа ургуулха, гүрэндэ худалдаха даабаряа амжалтатайгаар дүүргэжэ, һаяшаг РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын, ВЦСПС-эй дамжуулгын улаан тугта, 1500 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэһэн.

Социалис мүрысөө улам һайнаар эмхидхэхэ тухай асуудалаар партиин ЦК-гай тогтоолой гараһанай һүүлээр ажахын отделени бүхэндэ нээмэл партийна суглаан боложо, мүрысөөнэй ямараар эмхидхэгдэдэг тушаа, мүн дутуу дуниданууд тушаагаа хөөрэлдэһэн байна.

Мүнөө үедэ ажахын һаалишад болон хонишодой дунда социалис мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэрнэ. Үбэлжэлгын үедэ һаамхай үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү һаае гэһэн уряатайгаар Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой һаалишадай республикын бүхы һаалишадта хандаһан хандалгые туршалгын ажахын һаалишад ехээр һайшаан дэмжээд, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа.

Зарим түрүү отделени, фермэнүүдэй һаалишад бүри ехэ уялгануудые абаа. Жэшээнь, ажахы соогоо түрүүлжэ ябадаг гурбадахи отделениин бүхы һаалишад үнеэн бүриһөө үбэлжэлгын үедэ 1550 килограммһаа доошо бэшэ һү һаахаар шиидээ. Энэ отделениин һаамхай үнеэдэй гурбадахи фермын бүхы һаалишад 1640 килограммһаа бага бэшэ һү һааха гэлсээ. Эндэхи түрүү һаалишад Бимба Ринчиновна Гомбоева, Евдокия Лодоновна Санжиева гэгшэд тус бүридөө 1800—1900 килограмм һү һаахаар дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа.

Туршалгын ажахын үүлтэртэ үнеэдэй 1-дэхи фермын бүхы һаалишад үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1700 килограмм һү һаахаар шиидээ. Эндэхи түрүү һаалишад Юлия Степановна Матошкина бусадһаа ехэ уялга абажа, зургаа һарын туршада һаамхай үнеэн бүриһөө 2100 килограмм һү һааха харюусалгатай зорилго урдаа табяад, мүрысөөндэ хамсыгаа шаман оробо.

Тиимэ абалгын харюусалгатай хаһа хонишодто хүрэжэ эрэнхэй. Шадаал һаа олон хурьга абажа, тэдэнээ бүри бүтэнөөр түлжүүлхын түлөө мүрысөөн тэлэргэбэ.

Ажахын бүхы хүдэлмэришэд болон малшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөн хүтэлбэрилхэ, тэдэнэй эршэ зориг бадарааха зорилгоор Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын рабочкомой партийна комитедэй хамта [illegible] хараалаад, тэдэнээ бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна.

И. БАЛДИРОВ,
манай корр.

Улаан-Үдын аймаг.

ЭРШЭЕЭ ШАНГАДХАНА

Улаан-Үдын Кировэй нэрэмжэтэ түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой коллектив һайн шанартай продукци ехээр бүтээхын тула ехэхэн оролдолго гаргана. Эдэнэр жэлэйнгээ даабари декабриин 24-дэ дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 40 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаһан байха юм. Хүдэлмэришэд үйлэдбэридөө шэнэ оньһон түхеэрэлгэ хэрэглэжэ, ажалайнгаа бүтээсые 5,5 процентээр дээшэлүүлээ.

Кировэй нэрэмжэтэ заводой коллектив үнгэрһэн жэлэйхиһээ 100 тонноор ехэ продукци бүтээжэ, юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй даабари декабриин 28-да дүүргэхээр социалис уялга һаяшаг абаад, ажалайнгаа эршэ улам шангадхана. Һайн шанартай, гоё шэнжэтэй амһартануудые улам ехээр бүтээжэ, ажалшадай эрилтэ гүйсэд хангахын тула тус заводой хүдэлмэришэд яһала оролдожо хүдэлнэ.

Ф. ХРЮКИН,
Кировэй нэрэмжэтэ заводой түсэблэлгын таһагые даагша.

СЭДЬХЭЛЭЙНГЭЭ УРЯАЛААР

Баргажанай һарьдагуудай шабха оройнууд дээгүүр һүрөөтэйгөөр бөөгнэрһэн хүрин хара үүлэдые хаймадан хараад: «Доржо-о, хии бараан болоошо аа гү? Харыш тиишээ!» гэжэ Санжибо Цыренович ахалагша хонишон Доржо Будаевта хандаба.

— Үбһэ тэжээлнай ойрын 4-5 үдэр соо хүрэхэл даа, балайшье айдаһан хүрэнэгүй,—гэжэ нүгөөдэн һанаа амарханаар харюусаба.

— Иихэдээ юугээ хэлэнэбши? 4-5 хоногто бордоһолоод болихо, үгыень хаанаһаа мэдэхэбши? Мүнөөдэр трактор сүлөөтэй. Тэрэ нугадаха үбһэеэ асараад орхиишь,—гэжэ бригадир хэлэбэ.

Удаашаргүй Доржо Будаев хэдэн хүбүүдтэй тракторай тэргэ дээрэ һууһан үбһэеэ асаржа ошоо һэн.

Хонишодой бригадын бригадир, үнинэй коммунист Санжибо Цыренович Бубеев залуу хонишон Доржо Будаевта иимэ зүбшэл, заабари үгэһэниинь гайхалтай бэшэ. Залуу хонишод дүршэлгүй дэжэ, даараа ортодог, тиигээд халтад лэ гэхэдээ хонид, хурьгадайнгаа тамир тэнхээ һалааһадаг. Унахоороошье, һалхи шуурганай хэдыешье үдэр үргэлжэлхэн хэн мэдэхэб даа. Энээниие хараалдаа абажа, наһан соогоо олон жэл хонидой хараһан, үзэһэн бригадир залуу нүхэртөө эгээл зохихо заабари үгөө бшуу. Тиихэдээ Санжибо Цыренович «иимэ юумэ хэ гэнэб» гэхэшэлэн ноёрходог, һархалзадаг заншалгүй юм. Гэбэшье... нэгэтэ бригададань иимэ ушар болоһон юм.

Бригадын бүхы хүдэлмэришэд, хонишод сугларжа, һолоомо зөөлгын воскресник үнгэргэхэ гэжэ шиидэһэн байба. Урид энээн тухай хэлэлсэн байгаашье һаань, хонишон Жамбал Далбанов үгэгдэһөө «хатуу харые» даражархиихай мэһалзажа һууһан ха. Энээниие хараһан Санжибо Цыренович: «Баарһан, Жамбалнай, эсэшоо ха даа. Ошоко амара даа, бидэшни шинииингээ хэзэ ажалые бүтээжэ бээзбди» гэжэ үриханаар хэлэбэ. Тиихэдэнь суглараһан зон ташагаһаа энеэлдэшэ бэлэй. Сүг ажалдаа хүнүүдэйнгээ юундэшье энеэлдэһэн онэрһэн толгойтой Жамбал ойлгоошьегүй ялаатай: «Би воскресниктэ ошохоб!»—гэжэ хоолой хашажархёо һэн. Тиигэжэ үшөө нэгэ энеэдэн наяршоо. Һүүлээрнь бригадын хонишодой хамтын суглаан дээрэ энэ Жамбал Далбановай «хүхюутэй» ябадал оло дахин дурдагдаһан, колхозой конторын үүдэндэ удангүй улгагдаһан энеэдэтэй зурагуудые өөрөө хаража, яһала улайһан, сайханшье байба. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Жамбал Далбанов «хурдан харын» жолооё барихаяа болёо юм гээд нютагаархиниинь хэлсэдэг.

«Колхозой бригадирһаа хүндэ хүшэр, нобшо харюусалгатай ажалтай хүн хомор юм аабза» гээд олон хүнүүдэй хэлсэхые дууллаһан байхаб. Энэшье зүб. Юуб гэхэдэ, бригадын ажалай урагшагүй, олон дутагдалтай байгаа һаань, колхозой правлени, парткомой заседани дээрэ эгээн түрүүн лэ бригадирһаа асуудаг бшуу. Тиимэшье байха ёһотой юм бэзэ. Бригадир гээшэмнай үйлэдбэриие һайн мэдэхэ, хүн зоной дунда хүдэлмэри эмхидхэжэ шадаха хүн байха ёһотой. Тиимэһээ бригадир үдэр бүри шахуу элдэб янзын хүнүүдтэй уулзаха, хөөрэлдэхэ, арсалдаха, үгээ ойлголсохо болодог. Эдэ бүгэдэ бултанда һайн мэдээжэ. Теэд юундэ Санжибо Цыренович эгээн хүшэр, харюусалгата участогые түрэл Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздоо 20 гаран жэл соо даажа ябана гээшэб? Юундэб гэхэдэ, тэрэ өөрынгөө уялга, партиин гэшүүнэй уялга, харюусалгые һайн мэдэдэг хүн. Тиимэһээ тэрэ колхоздоо ямар нэгэ хүнгэн ажал оложо, һанаа амар ябаха тухай нэгэтэшье бодомжолоогүй. С. Ц. Бубеевэй өөрынь һанаа сэдьхэл, һэшхэл тиимэ бодолые хэзээдэшье тэсэхэгүй.

Үнгэрэгшэ жэлэй эхин багаар совхозой конторо соо иимэ хөөрэлдөөн болоо бэлэй. Правлениин ба парткомой гэшүүд бултадаа сугларанхай байгаа. Колхозой түрүүлэгшэ Лев Будаевич тэрээндэ иигэжэ хандаа һэн: «Колхозоймнай үүлтэртэ малай фермэдэ шэнэ бригадир хэрэгтэй болоод байна. Эндэмнай һүүлэй гурбан жэлэй туршада һү һаалин дээшэлнэгүй, ходо шахуу колхоздомнай тарза асардаг болоо. Энээн тухай бодомжолжо үзээл».

— Энэ фермын ажалые ёһотойедэнь татаха, һэргээжэ шадаха хүн хэрэгтэй, — гээд, партко[мой] секретарь нэмэбэ.

Тэрэ зүблөөндэ хабаадага[ад] үнинэй коммунист, дүй дүр[шэл] ехэтэй бригадир Санжибо Цы[ре]нович Бубеевые үүлтэртэ ма[лай] фермын бригадираар томилхые [ду]радхаа һэн.

Мүнөө Санжибо Бубеевэй тэлбэриилдэг фермэ колхоз со[огоо] түрүү фермэнүүдэй тоодо оро[но]. Тус фермэ һү гүрэндэ туша[аха] 1971 оной түсэбые декабр[ь] эхеэр дүүргэһэн юм. Шэнэ бри[га]дирай томилогдомсоор үльгэр [до]мог соо хэлэдэгтэл, «һүн дал[айн] эрөө салгидажа эхилээ юм б[ээ] ааб даа. Зүгөөр, нэн түр[үүн] фермын хүшэр хүндэ ажалые [ор]ьһожоруулха, үбһэ тэжээлээр [ха]гаха асуудалые Санжибо Цыре[но]вич эгээн шухалада тоолоһон [бай]на. Фермын бар хүсөөр хэгд[эдэг] зарим ажал, наг шэбхэ сэбэрл[эхэ], үнеэдэй байра соо тэжээл а[ша]ха гэхэ мэтэ ажал оньһожоруу[л]даһан байна. Тиихэдээ колхо[зой] правлени, партком болон мэр[гэ]жэлтэдтэ оло дахин ханда[жа], һаалишадай түрүүшын эрилтэн[үү]дые хангажа шадаһан ба[йха] бшуу. Иигэжэ олоной хэрэгэй [тү]лөө үсэд нэтэрүүгээр оролдо[о] һаа, амжалта туйлагдахагүй [гэ]ж юм.

...Намарай намжаа үдэрнүүд [бэ]лэй. Үнинэй танил Санжибо [Цы]реновичэйдэ орожо, хэдэн о[он] грамотануудһаа эхилээд «Хү[н]лэлэй тэмдэг» орден хүрэтэр [ха]ража, ажал хэрэг, хараа түсэб [ту]хайнь нилээд хөөрэлдэжэ га[ра]... [illegible]

С. ОЧИРОВ.

СВЕРДЛОВСКО ОБЛАСТЬ. Казань — Свердловск гэһэн түмэр харгын замай линидэ хоёрдохи харгы баригдажа дү[үр]бэ. Энээнэй ашаглалгада үгтэхэдэ тус замай эгээл шух[ала] участок болохо Свердловск—Ревда линидэ электропоезду[д] ябадаг болохо. Тус лини электрын хүсөөр гүйгэд хань[га]данхай. Энэ харгыгаар дунда Ураалһаа зөөгдэдэг ашаа[н]дай хэмжээн бии боло дээшэлхэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электропоезднуудай ябажа эхил[һэн] Свердловск—Ревда замай шэнэ лини.

ТАСС-ай фотохроника.

АЖАЛШАД зүбшэнэ, дурадхана, шүүмжэлнэ

МАНАЙ ПОЧТО

АМЖАЛТА ТҮГЭС АЛХАМ

1971 он дүүрэбэ. Энэ хадаа Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съездын болоһон жэл гэжэ түүхэдэ оробо. Түүн партиимнай ээлжээтэ съезд дээрэ манай ороной арадай ажахые 1971-1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбэй Директивэнүүд баталагдаа һэн. Ноябрь һарада болоһон СССР-эй Верховно Советэй гурбадахи сесси дээрэ энэ түсэб хуулиин баталагдаһан байна.

Бүхы совет ороной, тэрэ тоодо Буряадай республикын ажалшад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа байна. Республикымнай завод, фабрикануудай хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын оной түсэб, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатай дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэнэ. Колхоз болон совхозуудай тарялан дээрэ ороохо тарянай, үрэ ба хартаабхын баян ургаса ургуулагдажа, гүрэндэ тушаахаа жэлэй түсэб дүүргэгдээ. Буряадай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд 1971 оной турша соо мал ажалай продукци абаха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатай бэелүүлбэ.

КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөөн һэн дэлисэтэйгээр дэлгэрээ бэлэй. Тэрэ үедэ партийна, совет органуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй, ажалай түрүүшүүлэй, бэшэг, статьянууд газетэдэ толилогдожо байгаа. Табан жэлэй түсэбэй Директивэнүүдэй проектые зүбшөөн хэлсэлгын үедэ газетын хуудаһануудта «Партиин түсэб — арадай түсэб» гэһэн тусхай гаршаг бии болгогдо, тэрээн доро хэдэн арбаад корреспонденцинүүд барлагдаа. Тиигэжэ республикын ажалшад түсэбэй Директивэнүүдэй проект тушаа өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые оруулжа байгаа бшуу.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, мүн түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын оной даабари бэелүүлхын түлөө мүрысөөн республика доторнай дэлгэржэ, тэрээндэ ажалшан бүхэн оролсоһон байгаа. Үйлэдбэридэ хэрэглэгдээгүй арга боломжо ба ажалай пөөсэ элирүүлжэ, гүйсэд һайнаар хэрэглэхэ, ажалшан арадай хэжэ, бүтээжэ байһан хүдэлмэри, зарим тэды дутагдалнууд тухай олон тоото һонирхолтой статья, корреспонденци, мэдээсэлнүүд газетын редакцида үдэр бүри орожо байгаа. Тэдэ бэшэгүүдэй олонхинь газетын хуудаһануудта толилогдоһон, зариманиинь зохихо эмхи зургаануудта эльгээгдэжэ, таараха хэмжээнүүд абтаһан байха юм.

1971 оной туршада манай редакци хамта дээрээ 4243 бэшэг хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдһээнь, уншагшадһаань абаһан байна. Тэдэ бэшэгүүдэй олонхинь газетын хуудаһануудта толилогдоо, зариманиинь партийна, совет, ажахын органуудта эльгээгдэһэн байгаа. Элдэб янзын эмхи зургаануудта эльгээгдэһэн бэшэгүүд соо хэлэгдэһэн дутагдалнууд тушаа таараха хэмжээн абтажа, тэрээн тухайнь газетэдэ хододоо бэшэгдэжэ байһан юм.

Гэхэтэй хамта зарим эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд газетэдэ толилогдоһон шүүмжэлхы удхатай бэшэг, статьянууд тушаа таараха хэмжээ абадаггүй, редакцида харюу үгэнгүй һуухаяа оролдодог байна. Жэшээлэн хэлэбэл, үнгэрһэн жэлэй сентябриин 4-нэй номерто «Хайша хэрэгээр хандана» гэһэн багахан бэшэг толилогдоо һэн. Тэрээн соо Захааминай аймагай ажалшадай хэрэглэмжэ хангаха комбинадай хүдэлмэриин зарим дутагдалнууд тухай хэлэгдэһэн байгаа. Тус бэшэгээр хэмжээ абахынь тула Захааминай аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ К. М. Шурыгинда редакциһаа бэшэг эльгээгдэһэн юм. Теэд ямар хэмжээн абтааб гэжэ мэдэхэ, ойлгохын аргагүй — нүхэр Шурыгин мүнөөшье хүрэтэр редакцида харюу үгөөгүй байһаар. Имэрхүү ябадал үшөөшье дайралдаһаар.

Газетэдэ толилогдоһон шүүмжэлхы бэшэг бүхэн шалгагдажа, дутагдалайнь зүб һаа, дары түргэн хэмжээн абтаха зэргэтэй. Энээниие партийна, совет, ажахын ба бусад эмхи зургаануудай хүтэлбэрилхы тушаалтад һайса мэдэжэ, ойлгожо байбашье, зарим нэгэниинь мэдээшэгүй болоод үнгэрхые һэдэдэг байна. Тиимэ ябадал саашадаа тэсэжэ болохогүй.

Большевик хэблэлэй буряад хэлэн дээрэ гаража эхилһээр, мүн «Буряад үнэнэй» түрүүшын номерой гараһаар 50 жэл декабрь һарада гүйсэбэ. Республикын ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, ажахын ба соёлой байгуулалтын зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ тэдэниие элсүүлхын тула үрэ ехэтэй хүдэлмэри ябуулһанайнгаа түлөө «Буряад үнэн» газетэ Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан байна. Энэ алдарта ойтой дашарамдуулан газетын түүхэ, хэжэ байһан хүдэлмэри тухайнь хэдэн арбаад бэшэг редакцида ерээ һэн. Тэдэнэй олонхинь газетэдэ толилогдоо. Мүн тиихэдэ газетын ажал һайжаруулха талаар олон һанамжа, дурадхалнууд ороо. Тэдэниинь хараадаа абажа, хүсэлдэнь хүргэхын тула редакциин хүдэлмэрилэгшэд таараха хэмжээ абажа байна.

Үнгэрһэн жэлэй турша соо газетымнай уншагшад, мүн манай газетэдэ бэшэдэг эдэбхитэд нилээд олошорһон байна. Нүхэд Г. Тугутов (Захаамин), З. Дампилов (Хэжэнгэ), С. Базаров (Хяагта) болон бусад манай газетэдэ бэшэгүүдые эльгээжэ, нютаг нугынгаа һонинииие дуулгажа байдаг болоо.

Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэл гараба. Мүнөө хаа хаанагүй үнгэрөөшэ оной ажалай дүнгүүд согсологдон зүбшэгдэжэ, шэнэ жэлдэ бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд хараалагдажа байна. Урдамнай хэхэ юумэн, бэелүүлхэ зорилгонууд угаа ехэ. Республикын промышленна предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай ажалшадай хэжэ байһан ажал хүдэлмэри, түрүү хүнүүд тухай үдэр бүри манай газетэдэ бэшэгдэнэ, саашадаашье бэшэгдэхэ байха. Мүн эндэ тэндэ дайралдадаг зарим дутагдалнуудые обёоронгүй гаража болохогүй. Тиимэһээ хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд, манай олон тоото уншагшад түрэл газетынгаа хүдэлмэридэ саашадаа бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, партиин хараалһан түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсаха бэзэ гэжэ найданабди.

ДҮРШЭЛТЭЙ БАГША

Анна Антоновна Дунаева хорин зургаадахи жэлээ багшална. Энэ нүхэр ород хэлэ ба литература заадаг юм. Мүнөө тэрэ Кабанскын аймагай Сэлэнгэ тосхоной найман жэлэй һургуулида хүдэлнэ.

Олон жэлэй туршада хүдэлһэн туладаа багшын ажалай орёо олон нюусануудые һайнаар ойлгожо, баян дүй дүршэлтэй болонхой. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада Анна Антоновнагай заадаг һурагшад нэгэ класстаа хоёрдохи жэлээ һуудаггүй, заатагүй удаадахи класста ородог байха юм. Һурагшадынь ород хэлэнэй грамматика, литература мэдэхэ талаар онсо шалгардаг байна.

Дүршэл ехэтэй багша һургуулиингаа коллектив соо хүндэтэй болонхой. Тэрэ ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Өөрынгөө ойлгоһон, мэдэһэн юумые залуу багшанарта дамжуулхые хододоо хүсэжэ байдаг заншалтай. Тиимэһээл тэрэниие «манай багша» гээд залуу багшанар хэлэдэг байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. А. Дунаева хэшээлдэ.

М. СУТУРИНАЙ фото-зураг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Захааминай аймагай Далахайн совхозой залуу һаалишан Надежда Будаева. Энэ нүхэр үнгэрһэн жэлдэ Санагын дунда һургуули дүүргээд, нютагтаа хүдэлжэ эхилһэн байна. Энэ жэшээ залуушуулай дэмжэмээр лэ!

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

БҮРИ ҺАЙНААР ХҮДЭЛХЭБДИ

Яруунын аймагай киносетиин хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ амжалтатай һайнаар хүдэлбэ. Жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь табан хоногоор урид дүүргэхэ гэһэн социалис уялга тэдэнэр абаһан байгаа. Киномеханигууд хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ шадаа.

Аймагай киномеханигуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ унинэй киномеханик Н. Найданова эрхимлэжэ ябана. Энэ нүхэр Үльдэргэ нютагта хэдэн жэлэй туршада таһалгаряагүй ажалладаг. Нүхэр Найданова жэл соо кино харуулалгаһаа орохо орошоёо болзорһоонь урид дүүргээ. Кино харагшадай тоо жэл соо яһала олон болоо. Энэ нүхэр кино харуулхынгаа урда тээ тобшохон хөөрэлдөө эмхидхэдэг, киногой соносхол саг болзортонь бэшэжэ үлгэдэг байха юм. Тиигэжэ нютагайнгаа зоной дунда хүндэтэй болонхой.

Комсомольск тосхондо ажалладаг киномеханик. С. Туезов мүн лэ һайн дүнгүүдтэй.

— Аймагаймнай киномеханигууд абаһан уялгаяа амжалтатай бэелүүлбэ. Шэнэ жэлдэ бүри һайнаар хүдэлжэ, ажалша бэрхэ хүнүүдтэ үдэр бүри кино харуулжа байха зорилготойбди, — гээд аймагай киносетиин директор нүхэр Саранин хөөрэнэ.

В. БАЙБОРОДИН.

МОДОШО ДАРХАН

Баянгол тосхон. Эндэ хэдэн айл ажаһуудаг. Үглөө эртэхэн бишыхан Баяр һүхэ бариад, газаагаа нэгэ юумэ дархална. Һүхын абяан һулашагаар дуулдана. Тэрэниие дууламсаараа, үнеэдээ эдеэлүүлжэ байһан эжынь хүбүүндээ хандажа:

— Бая-аар! Һүхэеэ орхи даа. Хүл гараа сабшажа болохош,— гэбэ.

— Би багахан шарга хэжэ байнаб, дууһаха болооб,— гэбэ Баяр.

Уданшьегүй Баярай аба Данзан ерэжэ, хүбүүнэйнгээ хэжэ байһан шаргыень хараад, ехэтэ баясаа бэлэй. Тэрэ гэһээр олохон лэ жэл үнгэрөө даа.

Эдир багаһаа һүхэ гартаа барижа, ажалай амта таниһан Баяр Гармаев мүнөө «Улаан-Аха» колхоздо модошо дарханаар хүдэлнэ. Колхозой правлениин, бригадирай үгэһэн даабариие хододоо һайнаар дүүргэхые хүсэжэ ябадаг габшагайшуулай нэгэн болонхой.

Үнгэрһэн зундаа «Улаан-Аха» колхоздо ошожо ябахадаа, Баяр Гармаевтай уулзашабаб. Нүхэрни яраһан хэбэртэй. Һайнаар хурсадхагдаһан һүхэеэ һугабшалаад, ой тээшэ гэшхэлнэ. Хөөрэлдэһөөр байтараа Баяр нүхэрни иигэжэ хэлэбэ:

— Шаргын үргэ матаха хатуу даабари абаад ябанаб. Саг оройхон болошобо. Түргэлөөгүйдэ аргагүй — шаргымнай үргэн хүсэд хатахагүйл.

Баяр Гармаев шаргын үргэ матаха, шарга хэхэ талаар һайн мэргэжэһэн хүн. Тиимэл хадань тэрээндэ жэл бүри тиимэ даабари колхозой правлени үгэдэг болоһон ушартай. «Баярай хэһэн шарга һайн шанартай, бүхэшье байдаг» гээд нютагаархиниинь тэрэниие магтадаг байна. Машина, тракторай мүнөө олон болоошье һаа, Ахын малшад мори, сар, шаргаар ехэнхи ажалаа бүтээдэг байха юм.

Нүхэр Гармаев гансал шаргануудые дархалдаг бэшэ, харин һүхын хүсөөр ямаршье юумэ хэжэ шадаха бэрхэ дархан болонхой. «Улаан-Аха» колхозой малай гүүртэ, фермэнүүдтэ шэнэ байранууд, малшадай гэрнүүд, мүн бусадшье барилганууд олоор бодхоогдодог болоо. Тэдэнэй модо бэлэдхэхэ, бариха хэрэгтэ Баяр Данзановичай оруулһан хубита угаа ехэ. Өөрынгөө мэдэхэ, шадаха юумые залуушуулда дамжуулан ойлгуулхые хододоо хүсэжэ ябадаг хүн. Тэрэнэй хэһэн, бүтээһэн юумые шалгаханайшье хэрэггүй байдаг,— гэжэ колхозой бригадир Е. А. Ошоров хөөрэдэг.

Ажал хүдэлмэридөө эрхим амжалта туйлаһанайнь түлөө Баяр Данзановичта колхозойнь правлени нёдондо түлөөһэгүй путёвко үгэжэ, СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкэдэ эльгээһэн байгаа. Мүн партиин Ахын райкомой, ажалшадай депутадуудай аймагай Советэй гүйсэдкомой зүгһөө Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүдээр оло дахин шагнагдаа.

Имэл даа, нютагайм модошо дархан Баяр Данзанович Гармаев. Тэрэнэй жэшээ бултанда туһатай ха юм.

Д. ДУГАРОВ.

Ахын аймаг.

АШАТАЙ ТУҺАТАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Улаан-Үдын аймагай Советэй гүйсэдкомой гэгээрэлэй таһагай хүдэлмэрилэгшэд һуралсалай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха талаар ехэ ажал ябуулжа байдаг болонхой. Аймагай һургуулинуудай директорнууд ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэгшэдэй семинар Гильбэрэй дунда һургуулида тус таһаг һаяхан үнгэргэбэ.

Гильбэрэй дунда һургуулиин багшанар залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар һонирхолтойшье, һайшаамааршье ажал хэжэ байдаг юм. Ушар тиимэһээ энэ һургуулида семинар зарлагдаһан байгаа шуу. Классһаа гадуур хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэгшэ А. М. Башаева һургуулиин комсомолой, һурагшадай комитедүүдэй ажал хүдэлмэри тухай һонирхолтойгоор семинарта хабаадалсагшадта хөөрэжэ үгэһэн байна.

Семинарта хабаадалсагшад тус һургуулиин 4-дэхи, 7-дохи класуудай пионернүүдэй отрядай сборто байлсажа, тэдэнэй хүдэлмэритэй танилсаа. Отрядай сбор тон һонирхолтойгоор үнгэрөө.

Семинарай түгэсхэлдэ тэрээндэ хабаадагшад ажалайнгаа дүй дүршэл тухай ашатай туһатай хөөрэлдөө хэһэн байна.

А. НАГАСЛАЕВ.

ҮШӨӨ ХҮДЭЛҺӨӨР

Доржо Баранзаев Хориин аймагай Тээгдэ нютагта ажаһуудаг юм. Бүхы наһаараа колхоз, совхоздо хүдэлөө. Энэ нүхэр үндэр наһатай боложо, амаралтада гараһаар үнинэй. Хэды тиибэшье һаа, хүнгэн сарюун зандаа. «Бүхы наһаараа хүдэлөөб» гээд мүнөө һанаа амар һуунагүй, хамтын ажалда хабаадалсаһаар.

Үнгэрөөшэ жэлэй туршада нүхэр Баранзаев түрэл Хүрбынгөө совхозой модошо дархашуулай бригадада хүдэлөө. Шэнэ байшангуудые барилгада бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй даабари саг болзорто дүүргэнэ. Тиихэдэ хэһэн, бүтээһэн юумэнэйнь шанар бүхы һайхиһаа ходоодо илгардаг байха юм. Имэл хадаа Доржо Баранзаев нютагайнгаа арад зоной дунда хүндэтэй болонхой.

Ц. Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ахын аймагай «Коммунизм» колхозой бэрхэ хонишодой нэгэн С. С. Мункоиова Андрей хүбүүнэйнгээ газетын һонинииие уншахыень һонирхон шагнажа байна.

П. ЖУЖАЕВАЙ фото.

БЭРХЭ ТУГАЛШАД

Зэдын аймагай Дэрэстэй нютагһаа зүүлжээ ябахада малай ута сагаан дал холоһоо харагдажа байдаг. Эндэ «Октябрьский» совхозой түбэй һаалиин фермэ байрладаг юм. Тус фермэ дээрэ хамтын мал ажалда хэдэн олон жэл соо хүдэлжэ, дүршэл ехэтэй болоһон малшад, тугалшад ажалладаг байна.

Жэшээлэн хэлэбэл, Долгор Буянтуевна Ранжилова эндэ үнинэй хүдэлнэ. Энэ нүхэр совхозой Доодо-Нугын фермэһээ асарагдаһан нарай тугалнуудые харууһална. Тиигэхэ зуураа даабарита ажалдаа оролдосотой һайнаар хандажа, тугалнуудайнгаа шэгнүүрые ехээр нэмээхые оролдоно. Тэрэ үнгэрһэн зунай үедэ тугал бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 1000 граммаар нэмээжэ шадаа һэн.

Мүн тиихэдэ тугалшад Цыпилма Данзанова Долгор Данзанова гэгшэд баһал һайнаар хүдэлжэ бусад нүхэдтөө эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг байна. Тиимэл хадаа эндэхи тугалшад ажахынгаа хүдэлмэришэдэй дунда хүндэтэй болонхой.

Б. ДАМБАЕВ.

ХЭМЖЭЭ АБАХААР БОЛОО

Яруунын аймагай «Дружба» колхозой хоёрдохи отделенидэ радиогүй айл юрэдөөшье үгы юм. Эндэ ажалладаг, ажаһуудаг хүнүүд үдэшэ, үглөөниинь—сүлөөтэй сагтаа Москва, Улаан-Үдын радиостанцинуудай дамжуулга шагнажа, элдэб һониниие ойлгожо абадаг юм. Тиимэһээ радио шагнаха дуратайшуул олон болоо.

Гэхэтэй хамта заримдаа радиомнай абяагүй болошодог болоо. Жэшээ болгон нэгэ баримта дурдая. 1971 оной декабриин 21-эй үглөөгүүр А. У. Модогоевой газетэдэ толилогдоһон статья буряадаар дамжуулжа эхилээд, гэб гэнтэ абяагүй болошоо. Хүлеэгээд лэ һуубаб. Арбаад минутын үнгэрһэн хойно ород хэлэн дээрэ дамжуулга эхилээ. Мужыхын радиоузелда хонходоходо, хүн харюусаагүй.

Гансашье энэ ушар бэшэ ааб даа. Буряад хэлэн дээрэ дамжуулгын эхилхэлээр, мүн буряад дуу, хүгжэмэй Улаан-Үдэһээ дамжуулагдажа захатхалаар радиомнай ходоо шахуу абяагүй болошодог байна. Имэрхүү ушарнууд нэгэтэ бэшэ дайралдадаг, Мужыхын хүн зон тэрэниие булта мэдэдэг. Тиимэһээ «Дружба» колхозой партком, аймагай хэлхеэ холбооной узел энэ асуудалаар дары хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Д. ШИРАБОН.

«АНААГАЙ ҺАМАРГААН»

Редакцида харюусана

гэжэ гаршагтай фельетон манай газетын 1971 оной ноябриин 27-ной номерто толилогдоо һэн. Хориин аймагай Анаагай совхозой бухгалтери ба отделенинүүдтэ тоо бүридхэлэй тон һулаар табигдаһанһаа боложо, ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэд, ажалшад өөһэдынгөө үхэр малые хамтынхитай холино, худхана, совхозой тарган, томо үхэрнүүдые алажа эдихэ ябадал гаргадаг болоо гэжэ тэрэ фельетон соо хэлэгдэһэн байгаа.

Тэрэниие республикын хүдөө ажахын министерствын хүдэлмэрилэгшэд шалгажа үзөөд, дурсагдаһан баримтанууд булта зүб гэжэ элирүүлээ. Тиигээд энэ асуудал хүдөө ажахын министерствын коллегиин заседани дээрэ харагдаһан байна.

Совхозой хоёрдохи отделениин зоотехник И. И. Ильин албан хэрэгтээ юрэ бусаар хандажа, ажал хэдэггүй хүнүүдтэ наряд хаагаад, мүнгыень кассир һамгантайгаа өөһэдөө абадаг байгаа. Иимэ аргаар тэдэ хоёр хүйхэрнүүд 491 түхэриг совхозой кассаһаа абажа, үбэршөөлөө. Эдэ бүгэдые совхозой 2-дохи отделениие эрхилэгшэ В. Н. Бородин, гл. экономист В. Л. Ситников, гл. зоотехник Б. Б. Улзутуев гэгшэд шалгангүй, гараа табижархидаг байһан. Тэдэнэр Ильинтэнтэй хирэ-хирэ болоод лэ сугтаа архидадаг байгаа. Иимэ хуули бусаар совхозой касса һуулижа байһанайнгаа түлөө зоотехник И. И. Ильин сүүдлүүлжэ, жэл соо һара бүриингөө салингһаа 20 процентыень даруулха болоо.

Совхозой директорэй орлогшо В. И. Осипов, главна бухгалтер Ц. Х. Цыретопов гэгшэд ямаршье документгүйгөөр, мүнгыень кассада оруулангүйгөөр нэгэ-нэгэ үхэр алажа эдиһэн байгаа. Ц. Х. Цыретопов тэрэнэйнгээ түлөө ажалһаань гаргагдаа, В. И. Осиповто шанга донгодолго соносхогдоо, хэюуланайнь хэрэг мүрдэлгын зургаанда үгтэһэн байна.

Хамтын адууһа малай тоо бүридхэл муугаар хэжэ байһанайнь түлөө ажахын гл. зоотехник Б. Б. Улзутуевта шанга донгодолго соносхогдоо.

Энээн тухай республикын хүдөө ажахын министерствын шалгалтын таһагай начальник И. Тыжебров газетын редакцида мэдээсэбэ.

ЭНЭ ХУУДАҺАН МАНАЙ ГАЗЕТЫН УНШАГШАДАЙ БЭШЭГҮҮДЭЭР ХЭГДЭБЭ.

ШУДАРГЫШУУЛАЙ НЭГЭН

Үглөө эртүүр һэн. Тойроод хон-жэн, нэгэшье хүн харагданагүй. Гансал гэрнүүдһээ хүхэльбэ утаанай сэхэ дээшээ бушхажа гараханиь харагдана. Тосхоной нэгэ гэрэй газаа дунда зэргын бэетэй хүн мориёо барижа хазаарлаад, тэргэдэ хүлнэнэ. Дүтэлжэ ерээд, танилсабабди. Энэмнай Хүдэриин совхозой луговод Михаил Николаевич Зимирев байба.

Хэдэн минута соо хөөрэлдэһэнэйнгөө һүүлээр, Михаил Николаевич дулаан дахаяа үмдөөд, тэргэдээ һуужа, тосхонһоонь баруун-хойшоо зүглэжэ ошоо һэн. Тиигэхэдээ анха түрүүн луговодоор ажаллажа эхилһэн тухайгаа бодомжолжо ябаһан байжа болоо.

Михаил Николаевич луговодоор хүдэлжэ эхилһээр тиимэшье үни болоогүй. Анха түрүүн бэрхэшээлнүүд дайралдадаг, ойлгоогүй юумэнүүд ушардаг байһан. Теэд Михаил бэрхэшээлһээ айгаад сухаридаггүй, заатагүй дабажа гарахые эрдэг хүнүүдэй нэгэн байгаа. Мэдэхэгүй юумэеэ үбгэжөөлнүүдһээ асуужа, ойлгожо абадаг заншалтай. «Айһанай хэрэг үгы. Газартаа эзэн ёһоор хандажа, һайнаар уһалаад, үтэгжүүлээд байбал, ногоон ургахал байха» гэжэ урдань луговодоор хүдэлһэн үбгэд тэрээндэ хэлэдэг байгаа.

Он жэлэй ошохо бүри Михаил Зимирев ажалдаа башаржа, дүршэлтэй болоо. Даажа абаһан Мухар гэжэ нютагайнгаа сабшалан өөрөө хорёолоо. Модыень баһал өөрөө отолжо, бэлэдхэһэн. Участогтань хамтадаа 75 гектар сабшалан бии. Тэрэнээ уһалхын тула жэл бүри тошон халяадаг, наг шэбхэ гаргадаг юм. Гансахан үнгэрһэн үбэлэй үедэ 100 мянган кубометр шахуу тошон халяаһан, морёороо 300 тонно шэбхэ сабшаландаа гаргаһан байгаа. Хабартаа дулаан болоходо, газарай гэдэжэ эхилхэлээр шэбхээ һайнаар баллажа тараагаад, һүүлээрнь хоёр-гурба дахин уһалдаг заншалтай. Тиихэдэ сабшалангайнгаа зарим участогуудта минеральна үтэгжүүлгэ тараадаг болонхой.

Эдэ бүгэдын ашаар Михаил Николаевич Зимирев һүүлэй жэлнүүдтэ үбһэ ногооной баян ургаса хуряадаг болоо. Үнгэрөөшэ зундаа участогайнгаа гектар бүриһөө 26 центнер үбһэ абаха түсэбтэй байбал, тэрэнээ 8 центнерээр үлүүлэн дүүргэһэн байна. 34 центнер. Хэлэхэдэ хүнгэн лэ юм аабза. Эды шэнээн үбһэ абахын тула нүхэр Зимирев хэды ехэ оролдолго гаргаа гээшэб?!

— 1971 он дүүрэбэ. Шэнэ жэлдэ нёдондонойхиһоо муу бэшээр хүдэлхэ һанаан байна. Гектар бүриһөө 35 центнер үбһэ хуряаха зорилготойб,— гэжэ Михаил Николаевич хөөрэнэ.

Энэ нүхэр мүнөө участогайнгаа хорёо заһабарилха һургааг бэлэдхэжэ байна. Һаядаа тошон халяажа эхилхэ хүсэлэнтэй.

Аймагай шударгы луговодуудай нэгэн Михаил Николаевич Зимиревэй хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, зориһоноо абаха байһандань этигэмээр. Тиимэл хадаа тэрэ нүхэр нютаг нугадаа хүндэтэй.

Хлагтын аймаг.

К. ХАЛТАНОВ.

Гунга ЧИМИТОВ

ТАРЯАН

Поэмэһээ бүлэгүүд

ТҮГНЫН ХОЙМОРТО

Намарай саг түлэг дундаа,
Наран үшөөл халуун зандаа.
Ажалдаа шунан ороһон
хүнүүдэй
Амгалан шэг шарай хүхюутэй.
Уужам Түгнын хойморто мүнөө
Ургасата баян тариянай түлөө
Үдэр һүнигүй тэмсэл шангарна,
Үнэн сэхэ тарияашад шалгарна.
Сэрэн бригадирай шарай —
сэлмэг,
Сээжэдээ баяраа багтаан ядана.
Үндэр шэнисэ соогуур тэмгэ
Үдэһөө хойшо тэрэ ябана...
Түрүүлэгшэ парторг хоёр
тугаар
Түр зуурын суглаа зарлаад,
Таряа хуряалгын ябаса тухай
Табан хоногой дүн гаргажа,
Дархан суута бригадынхидай
Дабхар илалта туйлаһыень
магтаад,
Колхоз соогоо урда
урдынхидаал
Хододоо түрүү ябыт гэн дабтаа!
Амжалтаараа зоригжон хүдэлөө
Адар баатар техникэшэ нүхэдөө
Ажал дээрэнь бригадир
эрьенэ,
Аша туһатай заабари үгэнэ.
«Байза, тээтэр зогсоошо
комбайн
Балданай гү даа? Тэрэм
яашооб?
Баһа юуниинь болоод
байнаб?» —
Бадмаев бушуу хажуудань
ошоо.
Фарюун залуу комбайнер
Балдан
Самбуу жолоошон хоёрто
хандан,
Шанарые шалгагша үбгэн
Халзай
Шанга гэгшээр хэлэжэ байлай:
— Бараг бүдүүн зоя гү
гэхэдэш,
Баахан үхибүүд шэнги
тоолхогүй,
Хайшаа амитад гээшэбта
инхэдээ
Хамагай, нниитын зөөри
тоохогүй!
Түр зуурын суглаан дээр
хүрэһөөр
Түрүүлэгшэдэ магтууламсаараа,
Дугаагта хүрэтэр тархяа
үргөөд,
Дуугаа дуулажа ябаа гүт
дураараа?
— Аа, Сэрэн, харалши даа
наашаа,
Ахир амитадай ажал энэ! —
Халзай үбгэн шэрэхэһээ нааша
Хажуу тээшэнь бригадирые
хүтэлнэ.
Алда газарта һолоомоной
узуурта
Адхарһан шэнисэ Сэрэн
хараба.
— Халзай баабай, битнай
зэмэтэйб... —
Халуудашаһан Самбуу
дуугарба. —
Автомашинам угзан-тагзан
гээд,
Арай хажуу тээгүүрнь
ябуулааб.
Бэшэ харахагүйт ниигэ юумэ! —
гээд,
Мэшээг асаржа, ороохо
суглуулба.
— Харин ши, Балдан, юу
бэлтыгээд,
Хаража байнаш, шишье
зэмэтэйш!
Одоол машинын хоорбо
тудхаан,
Ороохоёо ши эюулхэ
зэргэтэйш.
Урда һүниин халаанда
ябахадаа,
Углуу тойроходоо, һэб
гаргааш... — гэн,
Үбгэн Халзай — шанар
шалгагша
Үнгэрһэн юумэ нэхэжэ эхилээ
һэн.
Хараалгаһан хоёр номгон
болонхой,
Халзай үбгэндэ үгэеэ
үгэнхэй,
Хожом нарилха гэжэ
шиндэнхэй,
Комбайн, машинадаа һуубад
эшэнхэй.
— Халзай баабай, тамхи
татагты! —
Хармаанһаа Сэрэн папирос
гаргаба.
— Гааһанайм мохин намда
амтатай,
Гэжэ үбгэжөөл гол таһа
арсаба.
Сэлгеэ Түгнын хоймор талада
Шэнисын үргэн талмайн дунда
Хоёр тарияашад тамхяа татаба,
Хоёр үрхөөр утаан бушхаба.

ОРООҺОН ХАДА

Хүн боложо,
Хүлөө шоройдоһоор
Хүндэлэн Түгнынгөө хойморто
Таба-зургаан хадануудые
Таниха мэдэхэ бэлэйлби.

Ехэ үнинэй түүхэтэй
Ерэ Юһэн Хашхарга,
Үндэр түхэреэн толгойтой
Үлзытэ уула,
Баатар янзаар тобойдог.
Баян-Улаан,
Шэрүүн һалхи тогтоодог
Шэнэһэтэ Малаан,
Табхагар түхэреэн дэнзэтэй
Тарбагата,
Багжагар бүдүүн шэнжэтэй
Бажагар хада —
Намжаа нютагаа суурхуулан,
Нангин харуулда жагсадаг,
Улаан наранай туяа дор
Умбан, умбан жаргадаг.
Сэлгеэ уужам Түгнынгөө
Сэсэн буурал хадануудые
Сээжэ зүрхэндөө дурсажа,
Сэдьхэлээ хүдэлгэн ябатарни...
Гайхал!.. Энэм юун бэлэй?..

Гараа дэлгэн байбалби.
Шэнэ һонин юумые
Шэртэн, жэгшэн харабалби
Алтан намарай дуулимда
Аажам Түгнын хойморто
Үндэр хада бодобо лэ,
Үнгын һолонго татаба лэ.
Обооро обоорһоор мандаһан
Ороһон хадын арюуниинь бэ!
Орьёлмо эдэбхиеэ мандуулһан
Омог тарияашадай сарюуниинь
бэ!

***

Номто ажалай түб болоһон
Номсог-Толгойн ладуун
Торюун зоной эдэбхиһээ
Томо неэшэндэл халуун.
Сентябрь һарын наран
Сэлмэг шангаар шарана.
Янгинама ажалай халуун
Яһанай хүлһэ гаргана.
Хүлһэн тооһон хоёрһоо
Хүнүүдэй нюур харанууд лэ.
Хүдэлмэридөө шунаһан зон
Хүсэд тинмээ харанагүй.
Городһоо ерэһэн оюутан
Гоёхоёош мартанхай,
Ороһон хадын хажууда
Оролдожо ажалланхай.
Һургуулиинхид олоороо
Һууха, амарха гэнэгүй,
Урэһэнэй ороохо
Углооһоо абан хиидхэнэ.
Хүсэтэ хэдэн ВИМ-үүдэй
Хүүеэн нэгэ жэгдэ лэ.
Арюудхагдаад үрэһэн
Амбаарта хүргэгдэнэ.

Энэ Номоог-Толгойдо
Эдир залуу үетэнтэй
Артелинхид мүрысэн,
Ажаллана тэн тэрээн.
Дүүрэн улаан шарайтай
Дүшөөд наһатай Сэрмаа
Ханн хэдэн һамгадтай
Хамта таряа хиидхэнэ.

Ургаса тариян хүн бүхэнэн
Урма зориг үргэнэ.
Үдэрэйнгөө даабари
Үлүүлэн тэдэ дүүргэнэ.
Ашаа тээхэ түхеэрэлгэ
Аргагүйгөөр наярна.

Шанагаар удхаад, ороохо
Шанха өөдэнь гаргана.
«Эрхим таряа — гүрэндөө!»

Энэ уряае хүндэлжэ,
Хүнүүд Номоог-Толгойдо
Хүлһөө гарган хүдэлнэ.

Ашаанай арбаад машина
Аяр шэнисээр дүүргэгдээд,
Тоогһоо Заготзерно руу
Тооһо татан гүйлгэлдөө.

Жороо, хатарша морндойнгоо
Жолоо барнһан тарияашад
Артелиингээ дуу татана,
Аялгань холуур тарана:

«Манай Түгнөөр,
Манай Түгнөөр тооһо татан,
Машинанууд,
Машинанууд һубарилдаа.

Шоферүүднай,
Шоферүүднай гүйдэлдэ
абгач,
Шуран хурдаар,
Шуран хурдаар табилалдаа.
Заготзерно,
Заготзерно холо бэшэ,
Залан сэхэ,
Залан сэхэ шуумайнад.
Харгы дардам,
Харгы дардам, ёһоор тэгшэ,
Халуун эршээр,
Халуун эршээр шармайнад.

Артелимнай,
Артелимнай ажалда
Амжалтамнай,
Амжалтамнай хизааргүй.

Үсэд шанга,
Үсэд шанга тэмсэлдэ
Үдэр һүниин,
Үдэр һүниин илгаагүй.

Энхэ һайхаар,
Энхэ һайхаар намжаарһан
Эхэ оронойм,
Эхэ оронойм амбаар руу
Улад зоной,
Улад зоной зүрхэ халяан,
Урданал даа,
Урданал даа Түгнын тариян».

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Спорт. КУБОГТАЙ БУСАБА

Декабрь — январь һаранууд соо хилын саана үнгэрһэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ совет хоккеистнүүдэй команда амжалтатай наадажа байна. СССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн ЦСКА-гай хоккеистнүүд США-гай суглуулагдамал, Чехословакиин чемпион «Дуклу» командануудые шүүгээ.

Динамовецууднай Финляндида Торонтын кубогта дахинаа хүртөө. Ленинградай армейцүүд Спенглерэй кубогта хүртэхын түлөө Швейцарида болоһон мүрысөөндэ нёдондонойнгоо амжалта дабтаа. Тэдэнэр һүүлшын шанга тулалдаанда «Слован» (Братислава) гэжэ суутай бэрхэ командые 5:3 тоотойгоор шүүһэн байна.

Швеци болон Финляндиин үргэн стадион дээгүүр Ахернай кубогта хүртэхын түлөө тэмсэл табан швед, финскэ, Канадын, Москвагай «Спартак» командануудай дунда болоо. Долоон уулзалгада Москвагай спортсменүүд таба дахин шүүгээ, хоёр дахин тэнсээ. Тиигэжэ шангаа өөртөө дахин үлөөһэн байна.

«Полярна кубогай» түлөө Швеци, Чехословаки, Финлянди гурбантай үнгэргэһэн нааданда Горькиин торпедовцүүд шүүгдэнгүй 1-дэхи һуури эзэлээ. Харин «Крылья Советов» командын хоккеистнүүд «Одо мүшэдэй» мүрысөөндэ 2-дохи һууриda хүртэхэдэнь, «Вестра Фрелунда» (Швеци) командын коллектив түрүү һуури эзэлээ бшуу.

«Химик» болон «Трактор» командануудай нүхэр ёһоной уулзалгануудые Чехословакида амжалтатай үнгэргэжэ байна.

Һаяын үдэрнүүдтэ бүхы хоккеистнүүднай нютагаа бусаха. Тиихэдэ дээдэ лигын командануудай дунда хоёр-гурбан уулзалганууд үнгэргэгдэхэ. Һүүлээрнь Саппородо болохо олимпиин наадануудта хабаадалсаха суглуулагдамал командада ороһон спортсменүүд бэлэдхэл хэжэ эхилхэ. Япон ниидэхэһээ урид СССР-эй суглуулагдамал команда Финлянди Швеци хоёрой национальна командануудтай уулзалга үнгэргэхэ.

(ТАСС-ай корр.).

ТЭМДЭГ БАРЮУЛАГДАБА

Алма-Ата хотын түбэй стадион дээрэ суглаһан конькишад болон городой спортивна, комсомолшуудай эдэбхитэдэй суглаан дээрэ 18 хурдан конькишадта олимпиин суглуулагдамал командын кандидадуудай тэмдэг барюулагдаа. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын комитедэй түрүүлэгшэ С. П. Павлов, Казахстанай ЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь З. К. Камалиденов болон бусад суглаарагшадай урда үгэ хэлээ. Олимпиин нааданда хабаадаха болоһон спортсменүүдтэ совет космонавтнуудай зүгһөө захяа заабари үгтөө. Суглуулагдамал командын комсорг Людмила Титова захяа абагшадай нэрэһээ тангариг уншаһан байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ажал хэрэгээр шалгалга» — түрүү бэшэг. Ажахынуудһаа һонинууд. «Түл абалгада хэр бэлэмтэ» — А. Сурмачай статья. ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Ажахы бүхэндэ — холимог тэжээл» — И. Воробьёвой статья. Партийна хронико. «Гэр байра хубаалгын гурим эбдэгдэнэ» — М. Соломенный, Ф. Леонов, А. Кушнарев гэгшэдэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Полкын комиссар» — О. Цыбиковэй статья. Карачаевска автономито областиин 50 жэлэй ойдо. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: институт болон техникумүүдһээ абтаһан материалнууд. Һүүлэй һонинууд. Спорт.

Сагай уларил

Мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, Байгал шадар бага зэргэ саһан орохо. Һулахана ар һалхилха. Температура 17—22, Байгал шадар 8—13, Баунтын, Ахын, Түнхэнэй, Захааминай аймагуудта 22—27 градус, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 29—31, үдэртөө 19—21 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

Январиин 14—15-най үдэрнүүдтэ республика доторнай үүлэтэйшэг байха. Байгал шадар бага зэргэ бордоһолхо, бэшэ аймагуудта саһан орохогүй. Баруун тээһээ һулахана ар һалхилха. Температура һүниндөө 24—29, үдэртөө дулааншаг байхаар хараалагдана.

«Мосфильм» киностудиин «Товарищ» нэгэдэлдэ режиссёр Манос Захариас «На углу Арбата и улицы Бабулинас» гэжэ уран һайханай фильм табижа байна. Сценариинь авторнууд Манос Захариас ба Галина Щергова.

Фильм соо Грециин коммунист Мемос Янидис совет журналистка Ксения Троицкая хоёрой инаг дуран тухай удхалан хөөрэгдэнэ. Тэдэнэр Москвада танилсаа. Тэндэ Янидис фашизмда эсэргүү фильм табихаяа ерэһэн байгаа. Янидис хорин жэлдэ фашис түрмэ, лагерьнуудаар ябаһан, олон юумэ хараһан, фашистнуудай зэрлиг муухай аашануудые бэсэрээ үзэһэн хүн.

Мемос Янидисай рольдо Киевай драматическа театрай артист Владимир Скоморовский наадана. Харин Ксения Троицкаягай ролине РСФСР-эй арадай артистка Людмила Чурсина гүйсэдхэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: режиссер Манос Захариас. Артистнар Людмила Чурсина, Владимир Скоморовский гэгшэд.

ТАСС-ай фотохронико.

ХИЛЫН САНАҺАА — РАДИО, ТЕЛЕФОН, ТЕЛЕГРАФ

Кубын Ажалай Герой

ГАВАНА. (ТАСС). Кубын үнинэй коммунист, 83 наһатай Диоскоридес Дель Пино гэгшэдэ Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо. Иимэ үндэр дээдэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, Компартиин ветераниие Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын Премьер-Министр Фидель Кастро халуунаар амаршалба. Ф. Кастро олон мянган зоной үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, Камагуэй провинцидахи һургуулиин барилга хүтэлбэрилдэг үндэр наһата Диоскоридес Дель Пино гэгшэһээ жэшээ абахыень залуушуулые уряалба.

ГДР Бангла дешые мэдэрбэ

БЕРЛИН. (ТАСС). АДН агентствын корреспондентын Делиһээ дамжуулһанай ёһоор, тэндэ ошоод байһан ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Отто Винцер Бангла дешэй Арадай Демократическа Республикын Индидэхи миссиин хүтэлбэрилэгшэ Чоудхури гэгшэтэй январиин 11-дэ уулзаһан байна. Тиихэдэ ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ульбрихтын, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штопой даалгабаряар Бангла дешэй Арадай Демократическа Республикын президент М. Рахманда тусхай бэшэг дамжуулба.

Германиин Демократическа Республика Бангла дешэй бэеэ даа һан, бүрин сүлөөтэ Арадай Демократическа Республикые уласхоорондын эрхын талаар мэдэрнэ гэжэ тэрэ бэшэг дотөрнь тусхайлан мэдээсэгдэнэ.

Бангла дешэй правительствын заседани

ДАККА. (ТАСС). Бангла дешэй правительствын түрүүшын заседани январиин 11-дэ эндэ болоо. Баруун Пакистанай түрмэдэ юһэ һарын турша соо һууһанаа эхэ орондоо үсэгэлдэр бусаһан, республикын президент Муджибур Рахман энэ заседанида хабаадаба.

Бангла дешые шэнэдхэн байгуулха, правительствын дотоодын-политическэ ба гадаадын-политическэ ябуулгын гол ёһонуудые тодорхойлхо асуудалнууд заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

БОЛГАРО-СОВЕТ ХАНИ БАРИСААНАЙ МУЗЕЙ

СОФИ. (ТАСС). Болгаро-совет хани барисаанай музейн байшан Софида баригдаа. Советскэ Союзай арадуудтай болгар арадай тогтооһон түүхэтэ холбоое, хэтэ заяанай хани барисае харуулха баян шэнэ экспозици тэрэ музей дотор табигданхай.

РСФСР-эй элдэб городуудай музейн фонднуудһаа олон тоото экспонадууд музейн нэрэ дээрэ абтаа. Жэшээлэн хэлэбэл, Ленинградай Эрмитаж, Чебоксарай, Ульяновскын музейнүүд, Москвадахи Түүхын түбэй музей, Волгын болгарнуудай һуудал байдал харуулһан экспонадууд гү, али тэдэнэй буулгабаринуудые дамжуулба.

Музейн экспонадууд Болгариие турогуудай дарлалтаһаа сүлөөлхын тула 1877—1878 онуудай үеэр Ородой армиин гаргаһан баатаршалгануудые, 1944 ондо Балканда Совет Армиин хэһэн сүлөөлхы агууехэ ябуулгые, КПСС БКП хоёрой хоорондын интернациональна холбооге, «Ленин, Болгари» гэһэн темые харуулха байха.

Национальна, интернациональна хэрэг

СОФИ. (ТАСС). СЭВ-эй гэшүүн оронуудай харилсаа холбоое улам гүнзэгырүүлхэ ба һайжаруулха, социалис ёһоной экономическа нэгэдэл хүгжөөхэ асуудалаар СЭВ-эй 25 сессиин баталан абаһан нэгэдхэмэл программа — үе сагай зайлашагүй эрилтэнүүдэй гэршэ, үйлэдбэрилгын хүсэнэй хүгжэлтын дээдэ шата болоно гэжэ «Работническо дело» газетэдэ тунхаглагдаһан статья дотор хэлэгдэнэ.

Тус программын үг зорилгонь манай орон доторхи үйлэдбэрилгын хүсые улам хүгжөөхэ гэһэн БКП-гэй программын эрилтэнүүдтэй тудалдана. Тиимэһээ национальна зорилгонууд улам бүри интернациональна удха шэнжэтэй боложо байнхай гэжэ БКП-гэй ЦК-гай орган тэмдэглэбэ.

СЭВ-эй гэшүүн оронуудтай харилсаа холбоо, нэгэдэл бэелүүлэнгүйгөөр, Болгарида хүгжэлтэ түгэс социалис общаствын материальна-техническэ үндэһэ һуури байгуулжа шадагдахагүй. Тиимэһээ Болгарида социализм байгуулгые национальнаһаа гадна, интернациональна хэрэг болоно гэжэ Болгариин коммунис парти тоолоно гээд БКП-гэй программа дотор хэлэгдэнэ.

Сагаан байшангай түлөөлэгшэд Пекин ошоод бусаа

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Национальна аюулгүйн талаар США-гай президентын туһалагшын орлогшо, бригадна генерал М. А. Хейг түрүүтэй Сагаан байшангай тусхай бүлэг түлөөлэгшэд Хитадта ошоһоноо Вашингтондоо бусажа ерэбэ.

«Индохитадтахи Пекинэй союзнитуудые бомбонуудаараа шатаажа үргэлжэлһөөр байһан американ агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдтэй бараалхаһан хүтэлбэрилэгшэдөө хитадуудай харуулхаар бэлэн байһаниинь ойртолсолгын шэнжэ тэмдэг мүн гэжэ адаглагшад тоолоно» гээд «Нью-Йорк таймс» бэшэнэ. Пекин ба Шанхай аэропортнуудай бүхы секцинүүдэй фото-зураг буулгахыень (иимэ юумэн ехэ хорюултай байһан) Америкын нюуса албанай түлөөлэгшэдтэ зүбшөөһэн ушар хитадуудай хэтэрмэ «хүндэмүүшэ» ябадал болоно гэжэ Америкын хэблэл тэмдэглэнэ.

Инди туһа хүргэхэнь

ДЕЛИ. (ТАСС). Нефтехимическэ промышленностьяа һэргээн бодхоолгодонь туһа хүргэхын тула Бангла дешэй республикада 100 мянган тонно нефть үгэхэ гэжэ Индиин правительство шиидхээ. Ойрын сагта үшөө 30 мянган тонно нефтепродуктнуудые Бангла дештэ эльгээхээр хараална.

Эрид буруушаалга

ХАНОЙ. (ТАСС). Лаосой патриотическа хүсэнүүдэй нэгэдхэмэл комитет Домбото губи талын — Сиенкуангын районние американ «В-52» гэжэ стратегическэ бомбардировщигуудай бомбодожо байһыень ехээр буруушаана. Комитедэй мэдүүлгэ дотор нигэжэ хэлэгдэнэ гэбэл, американ авиаци Индохитадай бүхы фронтнууд дээрэ, илангаяа Домбото губи талада ехээр диилдэһэнэй һүүлээр, Домбото губи талын — Сиенкуангын районние бомбодолгоёо улам һүжэрөөгөө. Эндэхи бүхы амита юумые хюдажа, Домбото губи талые хооһон зоно болгохо үг зорилго эдэ зэрлиг дайсад табина.

Нэгэдхэмэл комитет США-гай правительствада эрид буруушаал мэдүүлээд, дайнай ябуулгануудые энэ дары болиулха эрилтэ табина.

Хоёр миллион шахуу зон бусаа

ДЕЛИ. (ТАСС). Хашагдан зугадаһан хоёр миллион шахуу зон Бангла дештээ бусаад байна гэжэ «Пэтриот» газетэ мэдээсэбэ. Миллион шахуу хүнүүд — Баруун Бенгалиһаа, 700 мянга шахуу хүнүүд Трипураһаа бусаба.

Зүүн Бенгалиһаа Инди худар тэрьедэн ороһон зониие нютагтань бусааха гэһэн хараа түсэбөө Индиин засагаархид бэелүүлжэ эхилбэ. Хоёр һарын туршада Индиин хилэ шадархи аймагуудһаа бүхыдөө 9 миллион шахуу Зүүн Пакистанай зон Бангла деш худар бусаагдаха юм. Тиихэ зуура ойрын үдэрнүүдтэ 100 мянган хүрэтэр хүнүүд үдэр бүри нютагаа бусаагдахаар хараалагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дакка городой хүн зон гэртээ бусажа ябанад.

ТАСС-ай фотохронико.

ДАБ ДЭЭРЭХИ ЗАБАСТОВКО

БОНН. (ТАСС). Баруун Германиин Хойто Рейн-Вестфалиин металлургнууд салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэ табижа, даб дээрэхи забастовконуудые хэбэ. Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, эдэ забастовконуудта металлургическа предприятинуудай 20 мянга гаран хүдэлмэришэд, алба хаагшад хабаадаа.

Гадаадын хүлһэншэдые хуулиһаа гадуурта тоолохо

АДИС-АБЕБЭ. (ТАСС). Африкын нэгэдэлэй эмхиин (ОАЕ) экспертнүүд-юристнүүдэй комитет эндэ суглаа хэжэ байна. Энэ комитет ОАЕ-гэй гэшүүн оронуудтахи гадаадын хүлһэнэй этэгээдүүдэй хуули буса ябуулгыень хорин зайсуулха ба Африкын оронуудай хоорондо юстициин талаар харилсаа холбоо хүгжөөхэ асуудалнууд эндэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. ОАЕ-гэй генеральна секретарь Телли комитедэй суглаае нээлгэн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ОАЕ-гэй гэшүүн оронуудта харин хүлһэншэдэй ажал ябуулга хэхыень хориxо тухай хэлсээн бэеэ даанги Африкада тон шухала удха шанартай гэжэ тусхайлан тэмдэглэбэ. «Тиимэ хүлһэнэй хүнүүд гадаадын зонхилолго доро байһан нютагуудтай хилэлдэг оронуудта эсэргүүгээр түрүүшын ээлжээндэ хэрэглэгдэнэ» гэжэ хэлэбэ.

Экспертнүүдэй комитедэй хүдэлмэридэ Африкын юһэн оронойюристнүүд хабаадана.

Японой правительствын һануулга

ТОКИО. (ТАСС). Үнгэрэгшэ недели соо атмосферэдэ Хитадай үйлэдэһэн ядерна тэһэлэлгэһээ уламжалан, юрынхиһөө 100 дахин үлүү ехэ радиациин тараһаниинь элирүүлэн тодорхойлогдоо гэжэ Японой правительство сонсхобо. Кантогой районһоо баруун-хойгуур январиин 11-дэ бороогой ороходонь, тэрээнтэй хамта радиоактивна бодосуудай унаһан тухай правительствын мэдүүлһые Киодо Цусин агентство дамжуулба.

Бэрхэшээлнүүдэй үндэһэн шалтагаан

ВАШИНГТОН. ТАСС-ай корр. В. Чуксеев иигэжэ дамжуулба: Урда Вьетнамһаа бүхы американ зэбсэгтэ хүсэнүүдые гаргаха тодорхой болзор Холбоото Штадууд тогтоохо ёһотой, — гэжэ демократическа партиһаа США-гай президентын тушаалда орохые хүсэгшэдэй нэгэн, сенатор Дж. Макговерн «Вашингтон пост» газетэдэ интервью үгэхэдөө мэдүүлээ. Тхиеуе абархын тула американ солдадуудай ами наһа улам улам олоор алдахаяа болихоор саг болоо, — гэжэ Макговерн онсолон тэмдэглэбэ. Вьетнамдахи дайн Холбоото Штадуудай мүнгэнэй, экономическа бэрхэшээлнүүдэйнь үндэһэн шалтагаан болоно. «Энэ дайн мүнгэнэй үнынь уналгын, түлөөһэнэй балансын гарза хохидолой гол шалтагаан байһаар. Дайнһаа уламжалан, долларой үнэ унаа» гэжэ Макговерн хэлэбэ. Ээрхэг түримхэй ябуулгаяа болюулбал, олохон асуудалнуудые, тусхайлан хэлэбэл, США-дахи ажалгүйдэлгын асуудалые шиидхэлгэдэ туһа хүргэхэ һэн гэжэ сенатор тэмдэглэбэ.

Реформонуудые хэхэ эрилтэ

РАВАЛПИНДИ. (ТАСС). Арадай национальна парти гэдэгэй генеральна секретарь Усмани Карачиин «Сан» гэжэ газетэдэ интервью үгэхэдөө, «бүхы һалбаринуудтаа яаралтай, эрид хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ онсолон тэмдэглээ.

Тэрэнэй һанамжын ёһоор, пакистан арад түбхын түрүүн газарай реформо хэхые шухалада тоолоно. Юундэб гэхэдэ, хүдөө нютагуудта ороной хүн зоной 85 процентнь ажаһуудаг байна бшуу. Баруун Пакистанай баян томо помещигүүд ба феодалнууд капиталистнуудһаа үлүү ехэ засагтай, тарияашадые гам хайрагүйгөөр дарладаг байна гэжэ Усмани хэлэбэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-03325. Заказ № 1158.